

oranjewoud Festival

Verslag editie 2022

Inhoud

Oranjewoud Festival 2022	3
1. Activiteiten	4-6
2. Publiek	6-9
3. Impact & betekenis	10-15
4. Overige stakeholders	15
5. SWOT	16-17
6. Organisatie	18
7. Financiën	19
Appendix A - Codes	21-25
Appendix B - Publicaties	26-36
Fotoverslag	37-52

Oranjewoud Festival 2022

Iets meer dan negen maanden na het voorgaande festival vond van 3 t/m 6 juni 2022 de tiende editie plaats van Oranjewoud Festival. In meerdere opzichten vormde deze een feestelijk jubileum. De her en der opgestelde (door de bezoekers stelselmatig genegeerde) ontsmettingspompen waren het enige dat aan corona herinnerde. Verder was het een festival als vanouds en meer. Duizenden volwassenen en kinderen genoten zichtbaar van het extra rijke aanbod. De programmatische uitbundigheid hing niet alleen samen met het tweede lustrum maar ook met onze belofte om de door het rijk beschikbaar gestelde coronasteungelden ten goede te laten komen aan individuele makers en andere zelfstandigen die werkzaam zijn in de cultuursector en extra subsidie voor compositieopdrachten

De tijdens de pandemie ontstane programmazones kregen een vervolg in de vorm van drie programmalijnen die elk een exponent van het klassieke-muziekspectrum presenteerde: traditie, experiment en toegankelijkheid. Ondanks de artistieke uitersten die dat soms tot gevolg had, vormde het programma een organisch geheel en wist het publiek zich er kriskras doorheen te bewegen. Naast een kleine dertig premières die tijdens het festival plaatsvonden, beleefde De Kinderproeftuin zijn meest succesvolle editie ooit.

Niettegenstaande de successen zijn wij ons als organisatie bewust van enkele punten die onze aandacht verdienen. Dat betreft de belasting van ons eigen personeel, de druk op de kwetsbare omgeving waarin het festival wordt georganiseerd en onze ecologische voetafdruk. Alleen met zorgvuldig beleid op deze gebieden kan het festival zich duurzaam ontwikkelen.

1. ACTIVITEITEN

Oranjewoud Festival wil laten zien, horen en voelen dat klassieke muziek springlevend is. Het zet zich op uiteenlopende manieren in om het genre actueel en relevant te houden in de 21e eeuw. Het festival presenteert klassieke muziek in een zo breed mogelijk spectrum, van traditioneel tot vernieuwend. Met het ontwikkelen van nieuwe formats, het geven van (compositie)opdrachten en het aangaan van (co)producties initieert het festival nieuwe ontwikkelingen. Musici, makers en jong talent worden gestimuleerd nieuwe programma's en voorstellingen te creëren en hun grenzen te verleggen. Ook wordt publiek verleid nieuwe ontdekkingen te doen.

Achterzijde

Aan de voorkant is Oranjewoud Festival een feest waar een breed publiek zich thuis voelt: van klassieke-muziek liefhebbers en culturele avonturiers tot gezinnen met kinderen. Het verbindt hoge kwaliteit met lage drempels en draagt eraan bij Friesland cultureel op de kaart te zetten. Zo draagt het bij aan de aantrekkelijkheid van de regio voor zowel inwoners als bezoekers uit binnen- en buitenland. Aan de achterkant investeert het festival in educatie- en participatieprojecten. Daarmee wil Oranjewoud Festival een bescheiden maar wezenlijke bijdrage leveren aan een hechte samenleving.

PROGRAMMA

Het hoofdprogramma is verdeeld over drie programmalijnen, te weten:

- *Comfort*
- *Expedition*
- *Play*

Het overige programma vond plaats in festivalhart De Proeftuin met de Rabo Kinderproeftuin als belangrijkste onderdeel.

COMFORT

De programmalijn Comfort bestaat uit concerten die de klassieke concertpraktijk volgen. De natuurlijke setting maakt het ook voor nieuw publiek toegankelijker. Concerten binnen deze programmalijn betroffen o.a. **Katia & Marielle Labèque** met werken van Dessner en Glass, het **Sitkovetsky Trio** met pianotrio's van Brahms en Schumann en het **Goldmund Quartet** die strijkkwartetten vertolkten van Schulhoff, Dobrinka Tabakova en Schubert.

De Salon

Bijzonder onderdeel vormden twee Salons. Daarbij werd in een huiskamersetting klassieke muziek afgewisseld met diepte-interviews. Uitvoerenden waren violist **Rosanne Philippens** en pianist **Rembrandt Frerichs** met hun muzikale vrienden. Te gast waren o.a. **Judith Herzberg**, **Iris Hond** en **Geert Mak**. Zij gingen in gesprek met gastheren **Lex Bohlmeijer** en **Pieter van der Wielen**.

EXPEDITION

In deze programmalijn treedt het festival op als initiator en creatief producent van meerdere projecten. Onderzocht wordt daarbij onder meer een hernieuwde relatie tussen kunst, publiek en landschap, de betekenis van locatiemuziek gericht op publieksverbreding en genreontwikkeling.

Deze editie kende een groot aantal compositieopdrachten, locatiespecifieke projecten en een residentie. Hoogtepunten waren *A Landscape That Is Us*, een interactieve compositiewandeling door **Strijbos & Van Rijswijk**, de première van *Toonzetters* dat twintig premières omvat en de bloembed-installatie *Zzzoom!* van **Mayke Nas**, bestaande uit 27 onafhankelijk van elkaar klinkende en bewegende luidsprekers. Andere projecten waren *Bunker Paradiso* van **David Fernández**, bestaande uit surrealistische video-installaties in een ondergrondse bunker, afgewisseld met performances, [tik] bestaande uit 49 ritmisch tikkende kastjes aan evenzoveel geometrisch opgestelde bomen en *Suite X* door **Bram Stadhouders** en het ensemble **Baroque Orchestration X**. **Rembrandt Frerichs & De Staalmeesters** hielden vier dagen lang een residentie in het koetshuis van Landgoed Klein Jagtlust onder de titel *Off The Carroussel*. Ook vond dit jaar weer de Nacht van het Park plaats met o.a. de herneming van Diamanda Elmas werk voor acht stemmen rond, gezongen rond een verduisterde tipi waarin zich het publiek bevond, *Folly Ball Live* die **Paul & Menno de Nooijer** speciaal voor de folly in de Overtuin maakten en een *Middernachtconcert* door **Remy van Kesteren** en zijn robotorkest.

Bunker Paradiso

Nacht van het Park

PLAY

Een relatief nieuwe programmalijn is *Play*. Het betreft concerten die vanwege hun speelsheid en toegankelijke aard voor een breed publiek aantrekkelijk zijn. *Play* is te zien als een extra stapsteen tussen het zeer laagdrempelige festivalhart De Proeftuin en beide andere programmalijnen. Daartoe behoorde o.a. het openingsconcert door **Mnozil Brass**, het Oostenrijkse ensemble **The Erlkings** die Schubert- en Beethoven-liederen een eigentijdse draai gaven, een optreden door het duo **BartolomeyBittmann** en *Stand Up Bass* door bassist **Dominic Seldis** en pianist **Jan-Willem Rozenboom**. Hoogtepunt was de première van *Concerto in Technicolor* van **Thomas Beijer** voor jazzviool en orkest, uitgevoerd door het **Noord Nederlands Orkest (NNO)** onder leiding van **Clark Rundell** en met **Julia Philippens** als solist. Dit werk is in opdracht geschreven van het festival en het NNO. Ook het optreden van **Iris Hond** en het slotconcert door **Pynarello** en de brassband **Gallowstreet** behoorden tot *Play*.

De Proeftuin

Het informele festivalhart *De Proeftuin* vormt een knooppunt waar makers, musici en publiek van de verschillende programmalijnen samenkomen. Het programma bestaat uit voorproefjes van het hoofdprogramma, jong talent en optredens van semi-klassieke bands, waaronder **Kika Sprangers Quintet**, **Amsterdams Andalusisch Orkest**, **New World Quartet** en **Coal Harbour**, gepresenteerd door violist en presentator **Emma van der Schalie**. Bijzonder was de *Oekraïne Special*, waarbij jong Oekraïens pianotent zich presenteerde. Een van hun moeders vertelde daarbij hun vluchtverhaal. Met dit benefietoptreden werden zowel de jonge musici ondersteund als enkele goede doelen die zich inzetten voor Oekraïne.

De Kinderproeftuin

De Rabo Kinderproeftuin is een kindermuziekfestival met een groot aantal activiteiten en voorstellingen en een speciale focus op nieuwe muziek. Projectleiders zijn de jonge componisten **Anne-Maartje Lemereis** en **Remy Alexander**. Het programma rust op twee pijlers: maken en ervaren. Drie dagen lang konden vele honderden kinderen zich bezighouden met het componeren van een opera, het bouwen van elektronische instrumenten, het creëren van kunstwerken en het ontdekken van instrumenten. Dat betrof niet alleen bekende instrumenten als een klarinet of harp maar ook instrumenten uit de Arabische en Perzische wereld als de Ghanun, Ney en Ud. Rustmomenten vormden verschillende verhalenvertellers als **Marjet Huiberts** en **Enne Koens** evenals uiteenlopende familievoorstellingen door de broers **René en Frank Groothof** of het **Maestro Jules Ensemble**. Technologie speelde de hoofdrol in de VR *Orkestontdekker* van digitaal kunstenaar **Chantalla Pleiter** en bij *Zzzoom! Express*. Daarbij wandelden de kinderen onder begeleiding van Anne-Maartje Lemereis naar de ver gelegen *Kas van Nas* met de installatie van **Mayke Nas**. Veel van de onderdelen waren met elkaar verbonden. Deelnemers aan het *KakofonieOrkest* konden bijvoorbeeld meespelen in de voorstelling van **Jules van Hessen** en de kleine door de kinderen gemaakte kunstwerken vormden rekwisieten voor *FlitsOpera*.

Voorafgaand aan het festival werd het programma van De Kinderproeftuin in aangepaste vorm aangeboden aan een aantal basisscholen onder de naam *Het Festival als Klaslokaal*, sinds dit jaar vast onderdeel van het gemeentelijke cultuurmenu. Uitgangspunt is dat de festivalopzet een speelse en ongedwongen leeromgeving vormt die eenvoudig kan worden gekoppeld aan de vele relevante leerdoelen die horen bij muziekonderwijs. Elk van de zes schoolklassen werd in twee groepjes verdeeld, waarbij elk groepje vijf verschillende workshops van een half uur volgde. Het geheel werd afgesloten met een familievoorstelling voor de circa 180 kinderen en hun

De Kinderproeftuin

begeleiders. Aan het begin van *Het Festival als Klaslokaal* bleek dat vrijwel geen van de kinderen ooit op het festival waren geweest, waarmee het extra bereik was aangetoond. Veel van de kinderen zagen wij vervolgens terug op het festival, samen met hun ouders, broers en zussen.

Sociaal-maatschappelijke activiteiten

Participatie betekent voor ons dat iedereen moet kunnen meedoen, ook mensen in geïsoleerde posities. Om dat te borgen, investeert het festival in een aparte medewerker die zich volledig toelegt op projecten met mensen die financieel, fysiek of anderszins in geïsoleerd zijn. (Zie hoofdstuk 3 - *Impact en betekenis: sociaal-maatschappelijk domein*)

2. PUBLIEK

Na een periode van ruim zes jaar is de samenwerking voor de marketing en publiciteit met Communicatiebureau De Kippen beëindigd. Een open sollicitatieprocedure heeft geresulteerd in een nieuwe samenwerking met Marco van Es (Mes Cultuurmarketing). In nauw overleg met de artistiek en zakelijk directeur heeft Marco in een marketingplan de marketingstrategie uitgezet en deze vervolgens uitgevoerd. Een van de vaste teamleden zorgde voor ondersteuning tot 1 maart. Daarna is hiervoor een nieuwe collega aangesteld. Daarnaast heeft een student van ArtEZ Zwolle een stage van 200 uur gedaan bij marketing & communicatie en educatie.

DOELSTELLINGEN

De inzet van de marketing was gericht op de volgende doelen:

1. Online en offline zichtbaarheid en branding van het festival
2. Kaartverkoop van het hoofdprogramma
3. Publieke belangstelling voor De Proeftuin en de Rabo Kinderproeftuin
4. Geografische spreiding van het publiek (een stijging van 40% naar 50% landelijke kaartkopers)

STRATEGIE & ACTIVITEITEN

Zichtbaarheid

Festivalbeeld

Vanuit de gedachte dat het publiek zich een beter beeld kan vormen van het festival op basis van de prachtige foto's die in de loop der jaren tijdens het festival zijn gemaakt, is ervoor gekozen voor het eerst sinds 2017 geen campagnebeeld door Harlingseboys te laten maken. In plaats daarvan zijn verschillende foto's gebruikt als beeld voor het festival. Deze beelden benadrukken de deels avontuurlijke, deels speelse programmering in Parklandschap Oranjewoud. De foto's zijn gebruikt in de verschillende uitingen, zoals op de website, posters, flyers en advertenties.

Media

Oranjewoud Festival was goed zichtbaar in de landelijke en regionale media. Voorafgaand aan het festival waren voor aankondigingen in o.a. de Leeuwarder Courant, De

Affiche met campagnebeeld

Omslag VPRO-gidsbijlage

Nieuwe Muze, Luister en de agenda's van diverse dag- en weekbladen. Op NPO Radio 4 is aandacht besteed aan het festival in De Klassieken (AVROTROS) en Podium (NTR). Op televisie zorgde een optreden van The Erlkings in de allerlaatste uitzending van Podium Witteman voor veel zichtbaarheid. Hetzelfde geldt voor de medewerking van artistiek directeur Yoram Ish-Hurwitz aan het programma 'Op & Ut' en een radioreportage van Omroep Fryslân. Net als voor de vorige edities hebben we een radiospot ingezet voor de landelijke promotie. Dit jaar kozen we voor drie verschillende spots met de vaste voice-over voor de verschillende programmalijnen, ieder met eigen muzikale profiel. Deze spotjes zijn in twee flights uitgezonden op NPO Radio 1 en 4: rond de start van de kaartverkoop op 1 maart en in de weken direct voorafgaand aan het festival.

Gedurende het festival en na afloop verschenen recensies in NRC, de Leeuwarder Courant (drie verslagen) en het Dagblad van het Noorden. Zie appendix: Pers
Dit jaar vond geen kapitalisatie via een knipseldienst plaats van de mediawaarde van alle free publicity.

Kaartverkoop

Offlinecampagne

Voor de offline campagne zijn flyers, posters, advertenties en een Z-Card met het programma inclusief plattegrond ontwikkeld.

Voor de lancering van de voorverkoop van de eerste drie concerten op 1 februari, hebben we offline gekozen voor de combinatie van onze eigen mediakanalen en free publicity. Vanaf de start van de kaartverkoop voor het complete programma op 1 maart zijn flyers en A2 posters verspreid in Friesland en Groningen. Drie weken voor het festival startte een A0-campagne in Heerenveen, Leeuwarden, Opsterland en Groningen en verscheen een uitgebreide VPRO-gidsbijlage. Daarnaast hebben diverse culturele instellingen, festivals en partners Oranjewoud Festival opgenomen als tip in hun nieuwsbrief, heeft de Rabobank een lezersaanbieding gedaan en was een video van het festival gedurende enkele weken zichtbaar in de treinen van NS.

Cross-marketing

Via een prettige samenwerking met SPOT Groningen / De Oosterpoort & Stadsschouwburg en het Noord Nederlands Orkest werd de zogenaamde 'Oranjewoud Express' georganiseerd: een dag-arrangement voor bezoekers van SPOT en Vrienden van het NNO met vier concerten op het festival. Eenzelfde initiatief vanuit Schouwburg De Harmonie in Leeuwarden is uiteindelijk te laat gerealiseerd en daarom doorgeschoven naar 2023. Gedurende het jaar gebruiken wij onze nieuwsbrief om bepaalde klassieke programmaonderdelen bij SPOT te belichten.

Advertenties

Het offline advertentiebeleid was gericht op zowel de regionale media (diverse Friese huis-aan-huiskranten in combinatie met redactionele aandacht, de theaterbrochure van SPOT Groningen, het blad Bühne, Leeuwarder Courant, een cultuur- en uitjesmagazine gericht op Heerenveen, en de communicatie vanuit Arcadia) als ook op de landelijke bladen met een in cultuur geïnteresseerde achterban (o.a. bijlage VPRO Gids, De Groene Amsterdammer en Luister).

Onlinecampagne

Voor de onlinecampagne is stevig ingezet op Facebook, Instagram en Google (zowel het Grants-programma als met een betaald account). Op basis van een contentplanning is op de diverse kanalen een uitgekende mix van berichten gepost, zowel organisch als betaald. Voor de drie gehanteerde doelgroepen (traditioneel klassiek, culturele avonturiers en families met kinderen tot ca. 12 jaar) zijn aparte trailers gemaakt. De campagne vond plaats in drie fasen: een week vanaf de start van de voorverkoop en twee weken vanaf de start van de kaartverkoop van het complete programma in maart. Vanaf ca. 4 weken voorafgaand aan het festival is in samenwerking met Tomorrowmen (voorheen Pixl), een extern bureau gespecialiseerd in online marketing, de campagne geïntensiveerd, met gebruikmaking van de gemaakte teasers. Daarnaast werden pre-rolls op YouTube ingezet, is gebruik gemaakt van Instagram Stories, zijn regelmatig organische posts geboost en zijn de events gepromoot. Ten slotte is een succesvolle retargetting-campagne ingezet.

Informeren bestaand publiek

Het bestaande publiek is vanaf het begin van de voorverkoop op 1 februari maandelijks op de hoogte gehouden van de programmering, leuke weetjes en bijzondere feiten rondom Oranjewoud Festival 2022. We

hebben dit jaar verschillende interviews gemaakt en via de website en nieuwsbrief onder de aandacht gebracht om het publiek meer achtergrond te geven.

In april is de nieuwsbrief twee keer verstuurd en in mei zelfs drie keer. Het percentage geopende brieven lag onveranderd tussen de 50 en 60%, terwijl er nauwelijks afmeldingen plaatsvonden.

In mei is een aantal eerdere bezoekers van jaarlijks terugkerende concerten (denk aan het Zonsopkomstconcert, de Nacht van het Park en het openings- en slotconcert) dat nog geen kaarten had gekocht via een aparte mailing benaderd. Deze mailings hebben goede resultaten opgeleverd en extra impulsen opgeleverd bij de kaartverkoop.

Meteen na verschijning van de bijlage bij de VPRO Gids in het tweede weekend van mei, is een postmailing met deze bijlage gestuurd naar alle kaartkopers van voorgaande jaren die nog geen kaarten gekocht hadden en de Vrienden van Oranjewoud Festival.

Vrienden

Een speciale groep vaste bezoekers betreft de Vrienden van Oranjewoud Festival. De Vrienden zijn via een drietal speciale mailings extra geïnformeerd. De eerste twee mailings werden verstuurd om de Vrienden te informeren over hun privilege om als eerste kaarten te mogen bestellen bij de voorverkoop en de start van de verkoop. De derde mailing vond bijna drie weken voor het festival plaats om de Vrienden te informeren over een aantal speciale Vriendenactiviteiten, zoals een rondleiding door het hoofd productie van het festival en een speciale lezing van Strijbos & Van Rijswijk.

In samenwerking met de Vrienden hebben we een speciale flyer gemaakt om nieuwe Vrienden te werven. Hiermee hebben de Vrienden op het festival nieuwe leden geworven. En voor iedereen die zich gedurende het festival als Vriend aanmeldde, lag een leuke attentie klaar in de vorm van een speciale Oranjewoud Festival-powerbank. Op het festival zijn zeven nieuwe Vrienden gewonnen.

Proeftuinen

Ook dit jaar vormden De Proeftuin en de Rabo Kinderproeftuin samen het festivalhart. Met een combinatie van diverse podia, het festivalrestaurant De Proeftuin, de foodtrucks en het uitgebreide kinderprogramma zorgde dit voor een gezellige drukte in De Overtuin. Voor De Proeftuin en Rabo Kinderproeftuin hebben we dit jaar een aparte campagne gevoerd. Offline vond deze plaats via flyers en de scholen die deelnamen aan het educatietraject 'Het Festival als

Klaslokaal', online via onze eigen nieuwsbrief en social media, via vermeldingen en win-acties op de platforms Kidsproof Fryslân en Go-Kids Fryslân en via een online advertentiecampaïne.

Om toegang te krijgen tot De Proeftuin moest het publiek ouder dan 18 jaar dit jaar voor het eerst een festivalbandje kopen à € 2,50 per dag (met uitzondering van vrijdag) of € 5,00 voor het hele weekend. Hiermee hebben we niet alleen gegevens verzameld van een groter deel van de bezoekers aan het festival, maar vragen we ook een bijdrage voor het grote culturele aanbod plus aankleding/inrichting in De Proeftuin die eerder om niet werd aangeboden. Voor bezoekers tot en met 18 jaar was de toegang tot De Proeftuin en de Rabo Kinderproeftuin en kinderen tot 18 was de toegang gratis, net als vorige jaren. Voor deze groepen gold dat ze voor aanvang een festivalbandje bij de kassa konden ophalen.

RESULTATEN

Kwantitatieve resultaten

Kaartverkoop

De oorspronkelijke doelstelling van de kaartverkoop is niet helemaal behaald. De verschuiving in de geografische spreiding is ook niet volgens doelstelling behaald, maar kan deels verklaard worden door twee dagen met overvloedige regenval en het grote succes van de campagne voor De Proeftuin en Rabo Kinderproeftuin. Doordat deze met name de lokale en regionale bezoekers trokken, had dat invloed op de verdeling. De resultaten mogen dan minder zijn dan gepland, in absolute zin werden records gebroken. De opbrengsten uit kaartverkoop zijn 25% hoger dan in 2019. De recette overstijgt zelfs die van editie 2018 toen het festival deel uitmaakte van Leeuwarden-Friesland Culturele Hoofdstad van Europa 2018 en een lengte had van tien dagen.

Dagkaarten

We hebben dit jaar een pilot uitgevoerd door een beperkt aantal dagkaarten beschikbaar te stellen (passe-partout voor alle concerten op een dag). Deze waren beschikbaar voor de zaterdag, zondag en maandag en boden toegang tot alle concerten op de betreffende dag. De dagkaarten op zondag en maandag waren uitverkocht, die op zaterdag (met de meeste keuze en de duurste concerten) was dat grotendeels. Afgezien van de positieve effecten van vroegtijdige acties en startmomenten van de kaartverkoop, kocht een groot deel van het publiek zeer laat kaarten. Veel kaarten werden zelfs pas op de dag zelf aangeschaft.

Cijfers

In totaal zijn een kleine 7.000 concertkaarten verkocht (waarvan 200 dagkaarten/passe-partouts) en bijna 4.000 festivalbandjes, hetgeen gelijk staat aan het aantal unieke bezoekers. Ervan uitgaande dat elke festivalbezoeker twee tot drie onderdelen in een van de Proeftuinen bezoekt en dagkaarthouders minimaal vier optredens bijwonen, komt dat neer op circa 17.500 bezoeken. Het aantal kinderen dat de Rabo Kinderproeftuin bezocht was overweldigend. Vrijwel de complete oplage van 500 stuks van het voor het eerst beschikbare Kinderproeftuinpaspoort, waarin kinderen hun activiteiten en voorstellingen konden afstempelen, was in de loop van de eerste dag helemaal op. Van de kaartkopers was 63% afkomstig uit Friesland. 35% was voor het eerst op het festival, 35% kocht z'n kaartjes in de laatste dag voor of op het festival, ruim 53% kocht kaarten voor meer dan een concert of voorstelling en 42% van de bezoekers was tussen 27 en 60 jaar.

Social media

Met een groter budget dan voorgaande jaren was hebben we online ook veel meer mensen bereikt: vanuit de Facebook-advertenties zijn 348.733 unieke personen bereikt (vorig jaar ca. 125.000), met 12.822 klikken op de advertenties. In de laatste, meest intensieve fase, hadden we ruim 524.000 vertoningen van onze drie trailers. Vanuit de Google Grants campagne zijn in totaal 2.160 klikken gekomen, vanuit de betaalde campagne nog eens 5.543. Onze conclusie is dat de advertenties en trailers de doelgroep aanspreken. Ook is de betrokkenheid bij de advertenties en trailers hoog, er wordt veel gereageerd in de vorm van likes, opmerkingen en delen.

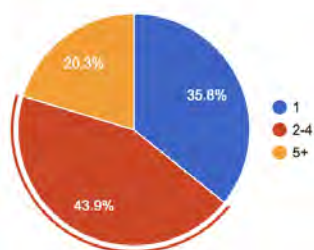
Website

De website telde in maart ruim 12.000, in mei zelfs ruim 44.000 bezoekers en in juni (het festival was van 3 t/m 6 juni) ruim 38.000 bezoekers. Over de periode vanaf 1 maart zijn dit ruim 100.000 unieke bezoekers. Hiervan was ruim 50% afkomstig van direct verkeer, 25% van een organische zoekopdracht, 7,5% via Google ads advertenties en 4,5% via social media-advertenties. Inmiddels zijn ook de eerste stappen gezet in de richting van een nieuwe website, die bij de start van de verkoop voor Oranjewoud Festival 2023 live zal gaan.

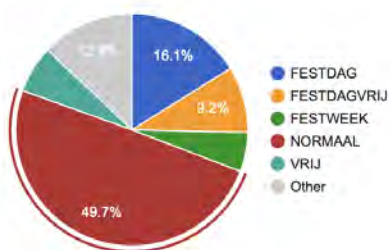
Kwalitatieve resultaten

Zie hoofdstuk 3 (Impact & betekenis), pagina 10

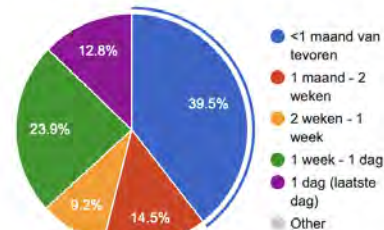
1672 klanten, 940 nieuw, 0 klant+

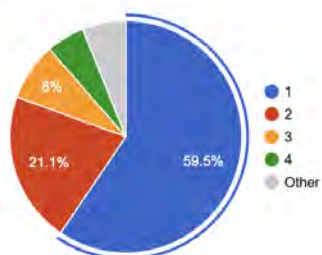
Prijssoorten

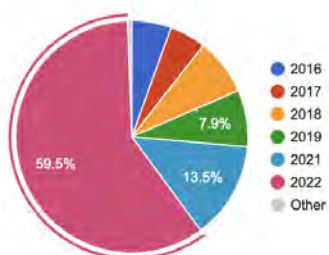
Moment van aankoop

Loyaliteit in jaren

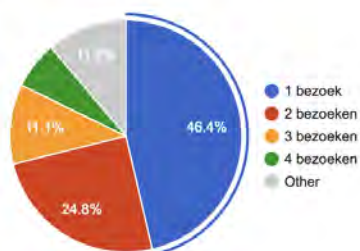
Eerste bezoekjaar

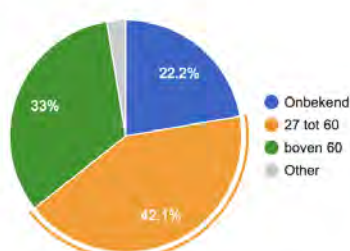
Laatste bezoekjaar

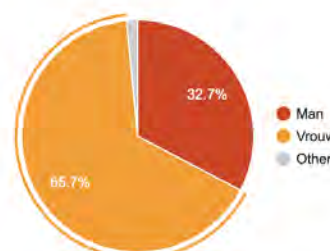
Bezoeken per klant

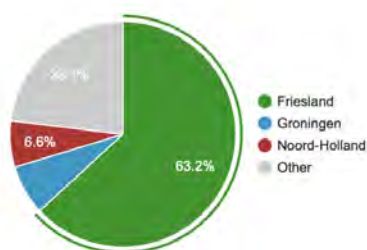
Leeftijd bezoekers

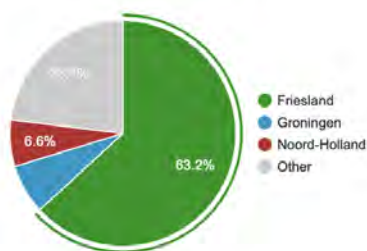
Geslacht

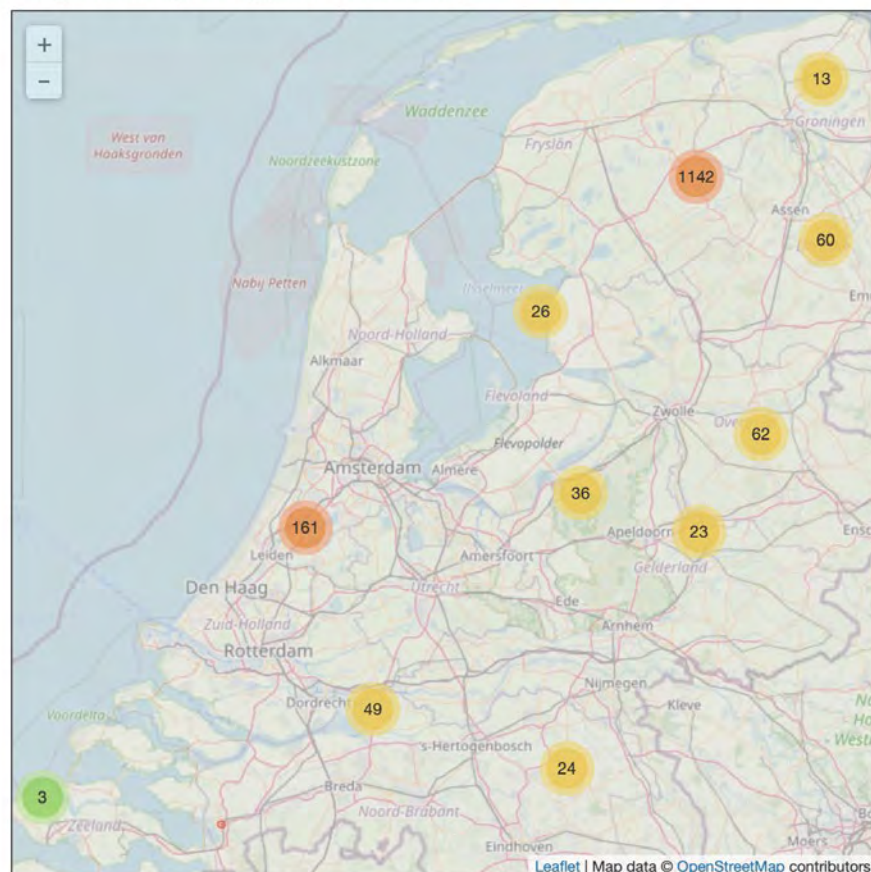
Herkomst

Herkomst gedetailleerd

Geografische Spreiding (bezoekers uit NL)

3. IMPACT & BETEKENIS

Oranjewoud Festival is van grote betekenis voor het dorp, de gemeente en de provincie. Ook landelijk laat het zich moeilijk vergelijken met andere klassieke-muziekfestivals. Het festival presenteert cultuur van internationaal niveau en actuele waarde aan uiteenlopende doelgroepen van verschillende leeftijden, het genereert inkomsten en branding van lokale en regionale horeca-ondernemingen, het zorgt voor werkgelegenheid van zelfstandigen in de culturele sector en wakkert lokaal en provinciaal toerisme aan. Met de educatieve activiteiten weet het festival nationale expertise te koppelen aan lokale fijnmazigheid en kinderen van diverse achtergronden te enthousiasmeren met en voor cultuur. De belangrijke rol die natuur inneemt, biedt kansen om publiek bewust te maken van haar schoonheid en kwetsbaarheid. Tot slot zorgen de verschillende sociaal-maatschappelijke projecten voor inclusie en diversiteit.

De belangrijkste positieve effecten worden hieronder uitvoeriger belicht, namelijk:

- Publiek
- Genreontwikkeling
- Sociaal-maatschappelijk domein

PUBLIEK

Exit-poll concertbezoekers

Tijdens het festival kregen bezoekers van de betaalde concerten bij binnenkomst een scheurstrookje uitgereikt waarmee zij hun waardering voor het concert konden geven door middel van een cijfer van 1 tot 5. Gemiddeld heeft 55% van het publiek na afloop van de concerten een scheurstrookje ingeleverd, waarvan 68% het concert waardeerde met een 5 (fantastisch), 25% met 4 (goed), 5% met 3 (wel aardig), 1% gaf aan dat het concert tegenviel, 0% vond het slecht en 1% had geen mening.

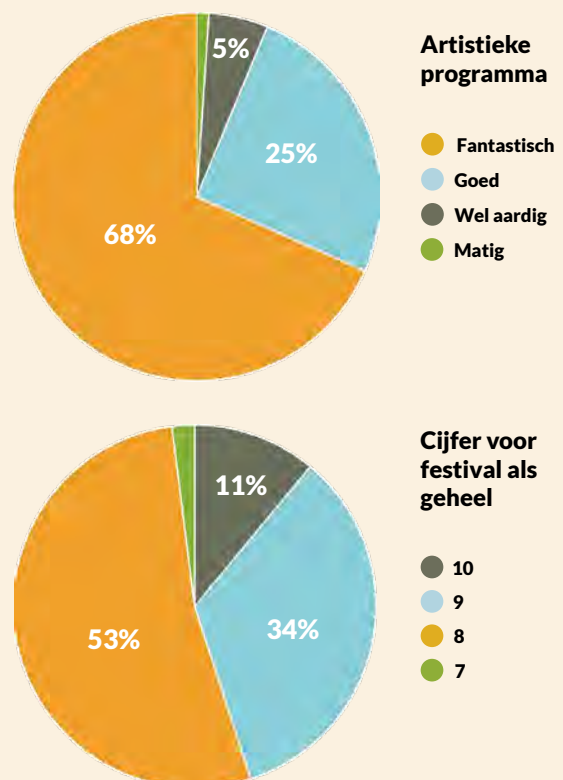
Vragenlijst bezoekers betaalde concerten

Van alle bezoekers aan het hoofdprogramma hebben we twee dagen na afloop van het festival 606 personen uit het kaartverkoopstelsel benaderd om deel te nemen aan de publieksenquête. Zij kregen een e-mail met de vraag een korte enquête over het festival in te vullen. Deze enquête heeft 231 respondenten opgeleverd. De enquête bestond uit elf gesloten en twee open vragen. Bij enkele vragen bestond de mogelijkheid om een korte toelichting te geven, bijvoorbeeld hoe men de optredens in De Proeftuin beoordeelde, het aanbod eten en drinken, het nieuwe

festivalrestaurant, De Kinderproeftuin, de concertlocaties buiten De Proeftuin, klantgerichtheid en bereikbaarheid. Veel van de respondenten hebben een toelichting gegeven op de antwoorden. Dit geeft een goede indruk van de festivalbeleving en veel tips en tops. Twee vragen waren gericht op dit jaar voor het eerst ingevoerd beleid: betaalde toegang tot De Proeftuin en de mogelijkheid om een dagkaart te kopen. De belangrijkste conclusies zijn:

- Van de respondenten bezocht 25,9% het festival voor de eerste keer.
- Het festival wordt gemiddeld beoordeeld als goed tot zeer goed (ruim 53% beoordeelde het festival als geheel met een acht, ruim 34% met een negen en bijna 11% met een tien).
- Slechts 18% van de respondenten gaf aan de dagkaart handig te vinden, bijna 45% kiest liever losse concerten met stapelkorting en ruim 36% heeft geen mening.
- Bijna 19% heeft tijdens het festival kaarten of extra voor concerten of een festivalbandje gekocht.
- Ruim 53% vindt het geen probleem om € 2,50 entree voor De Proeftuin te betalen en ruim 37% vindt het zelfs terecht.

Waardering publiek

GENREONTWIKKELING

Onderdeel van de missie om klassieke muziek levend en actueel te houden is het herdefiniëren en ontwikkelen van het genre. Oranjewoud Festival doet dat onder meer door het geven van een groot aantal compositieopdrachten en het doen van onderzoek naar de eigenschappen en expressiemogelijkheden van locatiemuziek. Beide worden mede mogelijk gemaakt door een extra subsidie die Oranjewoud Festival ontvangt van het FPK binnen de regeling Reeks compositiebijdrage. Daarnaast geeft het festival opdracht tot de ontwikkeling van locatiespecifieke projecten.

Compositieopdrachten (algemeen)

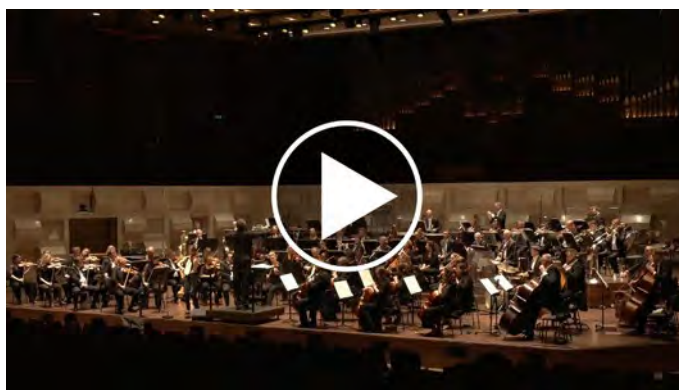
- **Toonzetters (diverse componisten)** – Oranjewoud Festival is de belangrijkste partner van Toonzetters. Het project vormt een momentopname van de huidige generatie jonge Nederlandse componisten, te weten Jan-Peter de Graaff, Mathilde Wantenaar, Karmit Fadael, Julian Schneemann, Celia Swart, Kordz, Bram Kortekaas, Rick van Veldhuizen, Boris Bezemer, Frieda Gustavs, Nils Davidse, Thomas van Dun, Primo Ish-Hurwitz (tevens artistiek leider), Nuno Lobo, Ramin Amin Tafreshi, Arjan Linker, Tijmen van Tol, Martín Mayo, Melle Heij en Doukus. Doel is om nieuwe muziek te emanciperen en de deelnemende componisten de kans te geven zich te presenteren. De première vond plaats op 4 juni tijdens het festival, waarna een tournee volgt langs een groot aantal belangrijke Nederlandse podia en festivals, waaronder November Music, Festival Dag in de Branding en het Muziekgebouw aan 't IJ. Zie www.toonzetters.nl
- **Concerto in Technicolor (Thomas Beijer)** – Samen met het Noord Nederlands Orkest gaf Oranjewoud Festival aan componist en pianist Thomas Beijer de opdracht tot het schrijven van een jazzvioolconcert met Julia Philippens als solist. Het resulteerde in het ruim twintig minuten durende werk Concerto in Technicolor voor jazzviool en orkest, een fusie tussen klassiek en jazz met uitvoeringen op Oranjewoud Festival, in TivoliVredenburg en De Doelen.

Compositieopdrachten (locatiemuziek)

Van locatiemuziek is sprake als er een inhoudelijke verbinding is tussen locatie en muziek waardoor deze een onlosmakelijk geheel vormen. In tegenstelling tot locatietheater en landschapskunst staat locatiemuziek nog in de kinderschoenen. Parklandschap Oranjewoud

Toonzetters

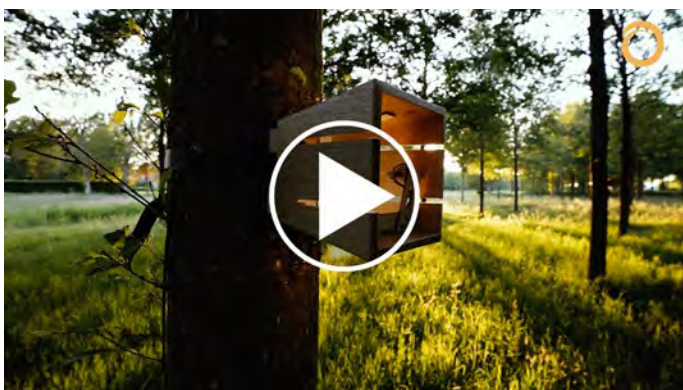
Concerto in Technicolor (volledige registratie)

omvat tientallen inspirerende binnen- en buitenlocaties die zich bij uitstek lenen voor onderzoek en experiment op dat gebied. In 2022 betrof dat de volgende compositieopdrachten:

- **A Landscape That Is Us (Jeroen Strijbos en Rob van Rijswijk)** – Deze compositie richt zich op een nieuwe verhouding tussen maker, landschap en publiek waarbij elk van deze partijen in gelijke mate invloed uitoefent op het uiteindelijke resultaat. De makers creëerden een GPS-afhankelijke compositie, gekoppeld aan De Overtuin en het Museumpark. Deze wordt ontsloten door middel van de app Walk With Me op een iPad met koptelefoon die elke bezoeker gedurende enkele uren huurt. De gekozen route bepaalt de compositie. Geluiden onderweg (zowel toevallig als gepland via daartoe geplaatste installaties) worden vervlochten met de compositie waarmee het landschap de derde 'actor' wordt in de compositie, naast de componisten en het publiek.
- **Zzooem! (Mayke Nas)** – installatie-compositie bestaande uit een bloembed met 27 onafhankelijk van elkaar klinkende en bewegende luidsprekers. Bij het componeren voor dit 'zoemorkest' liet zij zich inspireren door de vele insecten in haar eigen

Zzsoem!

[tik]

moestuin en haar besef dat de biodiversiteit sterk afneemt. Het heeft naast een duidelijk ecologisch perspectief ook een sterk visuele dimensie.

- **[tik] (Jurjen Alkema en Andrea Dröes)** - dialoog tussen cultuur en natuur, orde en chaos, synthetisch en organisch in een tweedimensionaal vlak. Voor de compositie van de installatie lieten de makers zich inspireren door de locatie van een groot aantal geometrisch opgestelde bomen. Deze vormen een grid van 7 x 7 punten die allemaal als individuele geluidsbron kunnen fungeren door er 49 tikkende kastjes in te hangen. Hierdoor kunnen zij geluid rond laten reizen door de installatie. Alle kastjes klinken ongeveer gelijk. Hierdoor gaat de compositie niet zozeer over melodie en klank als wel over ritme en ruimte.

Zowel Zzsoem! als [tik] doen de grens tussen componist en beeldend kunstenaar vervagen. Beide zijn nog volop in ontwikkeling en worden in 2023 vervolgd. November Music ('s-Hertogenbosch) en Museum Van Bommel Van Dam (Venlo) hebben aangegeven Zzsoem! in 2023 te willen presenteren. Met andere instellingen zijn gesprekken gaande, zoals Kunstmuseum Almere (i.o.) en Oerol.

Locatiespecifieke projecten

Bunker Paradiso – Cellist en performer **David Fernández** kreeg de opdracht tot het maken van een performatieve installatie in de ondergrondse BB Bunker. Hij bouwde de plek om tot refuge waarin hij zich terugtrok uit de boze buitenwereld met slechts talloze blikken met kikkererwten en Bach als voer voor lichaam en geest. Installaties met videokunst in alle vertrekken (ontwikkeld tijdens corona) werden afgewisseld met escapistische uitvoeringen door hemzelf, danseres **Almudena Vernhes** en cellist **Mon Puo**. **Folly Ball (Live)** – Theatrale foto- en videokunstenaars **Paul en Menno de Nooijer** kregen opdracht de 19e-eeuwse folly achterin de Overtuin als uitgangspunt te gebruiken voor een performatieve installatie. Gitarist **Izhar Elias** was daarbij zowel onderwerp van hun video-animaties als uitvoerende in een korte, zichzelf herhalende voorstelling waarbij fantasie en werkelijkheid door elkaar lopen. Dit project wordt in 2023 uitgebreid tot een volwaardige voorstelling De Folly.

SOCIAAL-MAATSCHAPPELIJK

Met het aanstellen van een coördinator Diversiteit & Inclusie in 2022 toont Oranjewoud Festival veel ambitie om als festival te ontwikkelen naar een plek waar iedereen zich thuis kan voelen. Dat doel kan niet binnen een festivaleditie tot stand komen, maar moet zich over een langere periode ontwikkelen. De betrokken partijen gaan voor een langere tijd een verbinding aan wat het onderlinge vertrouwen en betrokkenheid ten goede komt. Het is bovendien voor zowel het festival als de sociale partners een nieuwe manier van samenwerken, en daarmee dus ook een leerproces.

In dit eerste jaar heeft het festival zich gericht op het bouwen van een enthousiast en stevig netwerk. Er zijn veel kennismakingsgesprekken gevoerd met mogelijke partners. Sommige van die gesprekken hebben zich niet kunnen vertalen in een concrete activiteit, maar vormen wel aanknopingspunten voor projecten tijdens volgende edities. Het gaat daarbij om Fier, VNN, 4hetleven, Wender Skrep, Stichting De Vrolijkheid en Jongerencentrum Casa. Met de volgende sociale partners zijn al wel concrete resultaten behaald:

- **Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)**, locatie Burgum en Leeuwarden - Omdat er een groot verschil is tussen de bewoners van beide locaties, zijn er per locaties verschillende activiteiten ontplooid: In de noodopvang in Leeuwarden wonen nieuwkomers die net zijn aangekomen, en dus nog helemaal nieuw zijn in de Nederlandse samenleving. Voor hen was het

fijn om als vrijwilliger bij Oranjewoud aan de slag te gaan tijdens het festival, om zo contacten op te doen en alvast wat Nederlandse woorden op te pikken. Bovenal gaf het hen wat te doen, een dag weg te zijn uit de noodopvang vonden ze een feest op zich. In Burgum daarentegen, wonen vooral gezinnen die uitgeprocedeerd zijn. Ze verblijven vaak al lange tijd in Nederland, en hun kinderen spreken goed Nederlands. Het doel van deze samenwerking was dan ook om de ouders een zinvolle bijdrage te laten leveren aan het festival, in ruil voor een bezoek aan het festival met het hele gezin. De dames van de naaigroep zijn zeer fanatiek voor ons aan de slag gegaan, en hebben meer dan 70 kussenhoezen genaaid (gemaakt van oude festival-merchandise). Wij hebben vervolgens gezorgd dat de gezinnen met taxi's werden opgehaald en hebben ze hartelijk op ons festival ontvangen.

- **Talant** (locatie Wille in Joure) - Op deze dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking, wordt veel belang gehecht na het zogenaamde 'prokkelen', een ontmoeting tussen iemand met een verstandelijke beperking én iemand zonder. Door samen iets te doen leren beiden elkaar beter kennen en kunnen beide van elkaar leren. Deze groep is in eerste instantie op de eigen locatie aan de slag gegaan met onze festival-aankleding. Ze hebben o.a. decoratie-hangers geknoopt en fakkels gemaakt. De bedoeling was dat de groep ook het festival zou komen bezoeken, maar helaas is dat niet gelukt wegens hun krappe personele bezetting in het festivalweekend. Volgend jaar wordt hier in een vroeger stadium aandacht aan besteedt. Desalniettemin is bij de groep een gevoel van betrokkenheid gecreëerd door ze regelmatig te bezoeken, te trakteren op taart en iedereen een crew-shirt te geven.
- **Wender** (locatie De Marene in Leeuwarden) - In deze locatie voor beschermd wonen, kunnen mensen terecht die zorg en begeleiding nodig hebben maar zich niet thuis voelen in reguliere centra (door bijvoorbeeld een verslaving of psychiatrische problematiek). Het zijn veelal (ex)daklozen met weinig sociale contacten buiten de zorglocatie om. Voor hen is het dus heel belangrijk om betrokken te worden in de maatschappij, zodat ze voelen dat ze erbij horen en ertoe doen. Samen met de begeleiders hebben we er daarom voor gekozen om op hun eigen locatie te laten werken aan de festivalaankleding. Ze hebben o.a. de tafeldecoratie gemaakt en houten mobiles. In ruil daarvoor hebben ze gezamenlijk het festival bezocht, voor de meesten een intense en indrukwekkende ervaring.
- **Friesland College** (Leeuwarden), afdeling Inburgering - voor de inburgeraars van het Friesland College is het belangrijk om zoveel mogelijk ondergedompeld te worden in de Nederlands taal en cultuur. Zij willen in Nederland blijven, en zijn op weg naar het behalen van een diploma of het vinden van een baan. Samen met een festival-vrijwilliger die tevens nieuwkomer is, hebben we presentaties gegeven in verschillende klassen over het belang van vrijwilligerswerk in de Nederlandse maatschappij. Dit is namelijk niet vanzelfsprekend voor veel nieuwkomers. Ook hebben we geprobeerd de leerlingen te enthousiasmeren om zich aan te melden als vrijwilliger. Dit heeft uiteindelijk ertoe geleid dat een groepje inburgeraars heeft geholpen tijdens de opbouw. Ze vonden dit erg leuk en leerzaam om te doen, maar ook zwaar werk. Voor volgend jaar gaan we daarom nadenken hoe we deze groep beter kunnen voorbereiden op wat ze kunnen verwachten.
- **RandomZorg** (Tromptheater) - RandomZorg biedt kleinschalige zorg aan, veelal jonge, deelnemers met psychopathologische problematiek zoals bijvoorbeeld autisme of OCD. Binnen het Tromptheater is een groepje deelnemers dat zich heeft toegelegd op het maken van audiovisuele producties. Ze hebben hiervoor goede apparatuur in huis en de deelnemers hebben een gedegen opleidingstraject gevolgd in samenwerking met o.a. Omrop Fryslân. Deze groep was zeer gedreven om een keer een videoproductie te doen voor een externe opdrachtgever, dus buiten de kaders van hun eigen veilige omgeving. Deze kans wilde Oranjewoud Festival hen graag geven. In gesprekken tussen beide partijen is er vooraf goed gepraat over de kaders en de onderlinge verwachtingen. Ook vanuit de marketingcommunicatie-afdeling is meegedacht in dit project, het doel is immers dat de gemaakte video's ook daadwerkelijk voor marketingdoeleinden ingezet kunnen worden. Vanaf de eerste opbouwdag tot de laatste breekdag is er uiteindelijk elke dag een filmcrew (incl. begeleider) op het festivalterrein geweest om filmopnames te maken. Ze zijn uitgedaagd om uit hun comfortzone te komen door ook interviews te houden met publiek en crewleden. Op dit moment wordt er nog gemonteerd. Na de zomer verwachten wij de eerste resultaten te zien.
- **Werkgroep Toegankelijkheid** - Deze werkgroep heeft als doel om de toegankelijkheid van de openbare ruimte te verbeteren voor iedereen met een beperking of chronische ziekte. Een delegatie van deze werkgroep is tijdens de opbouw langsgekomen om

het festivalterrein te schouwen. Door met hen over het terrein te lopen hebben ze ons op allerlei kleine en grote obstakels gewezen die een festivalbezoek kunnen belemmeren. Een aantal van deze zaken hebben we direct kunnen oppakken of verhelpen. De belemmeringen die op korte termijn niet opgelost konden worden, nemen we mee in onze productionele keuzes voor volgend jaar.

- **Caleidoscoop** - Deze Heerenveense welzijnsorganisatie is op verschillende manieren bij ons betrokken geraakt. Allereerst hebben ze ons goed geholpen door hun uitgebreide netwerk en kennis van de doelgroep met ons te delen, om ons zo beter op weg te helpen nieuwe doelgroepen te bereiken. Ook hebben ze zich actief ingezet bij het werven van vrijwilligers. Ze hebben een vacature geplaatst binnen het Vrijwilligers Service Punt en hebben ons gepromoot bij algemene bijeenkomsten gericht vrijwilligerswerving. Als laatste hebben we de opbouwwerkers die werkzaam zijn in het dorp Oranjewoud gevraagd om actief mensen in een sociaal isolement uit te nodigen voor het festival ontbijt. Dit laatste heeft ervoor gezorgd dat er toch een aantal mensen naar dit ontbijt is gekomen die dat anders niet aangedurfd zou hebben.
- **Kwadrantgroep** (onderdeel Pluz) - Pluz is het servicepakket dat de Kwadrantgroep aanbiedt aan, veelal oudere, mensen om hen te helpen langer thuis te kunnen laten wonen. Naast allerlei praktische hulp, biedt Pluz haar pashouders ook kortingen aan voor groepsuitjes. Omdat het voor oudere mensen vaak moeilijk is om wegwijst te worden in het uitgebreide festivalprogramma, wilden we kijken of we het festival voor deze groep toegankelijker kunnen maken door een compleet middagprogramma aan te bieden, inclusief begeleiding en koffie/thee. Het is helaas niet meer gelukt om deze activiteit in het gedrukte magazine op te nemen, maar wel is het via een digitale nieuwsbrief onder de aandacht gebracht en zo heeft het toch nog wat aanmeldingen opgeleverd.

Conclusie

Wij hebben tijdens editie 2022 kunnen werken aan een breed palet aan samenwerkingen met uiteenlopende doelgroepen uit het sociale domein. Over het algemeen waren de deelnemers heel enthousiast over de samenwerking. Alle partijen overwegen een vervolg in 2023. Het is een mooi resultaat en dat bovenal vertrouwen geeft op de goede weg te zijn om de komende jaren onze doelstellingen op het gebied van diversiteit en inclusie te behalen.

4. OVERIGE STAKEHOLDERS

Oranjewoud Festival werkt met vele partijen samen, bijvoorbeeld op artistiek, facilitair en educatief gebied. Hieronder volgen de belangrijkste samenwerkingspartners tijdens editie 2022:

- **Station Noord** - Ontwikkelinstelling (BIS) die tot doel heeft het makersklimaat in de noordelijke regio te versterken en jonge makers helpt om zich te ontwikkelen. Samen met een groot aantal noordelijke partijen, waaronder NITE (Noord Nederlands Toneel en Club Guy & Roni), Oerol en het Noord Nederlands Orkest is Oranjewoud Festival vaste partner.
- **New Music NOW** - partnership tijdens de Dag van de Componist
- **November Music** - samenwerkingspartner met o.a. Toonzetters, Zzzoom! en andere of toekomstige nieuwe-muziekprojecten
- **Gaudeamus** - samenwerkingspartner ontwikkelingsproject *Off The Carroussel* van Rembrandt Frerichs
- **Wonderfeet** - samenwerkingspartner bij projecten, uitwisselen van kennis, ervaring en middelen
- **Caleidoscoop, COA, Talant, Wender, Friesland College, RandonZorg** (zie boven)
- **Museum Belvédère** - artistieke en facilitaire samenwerking
- **Staatsbosbeheer**, landgoedeigenaren, erven Overtuin, gemeente Heerenveen - facilitaire samenwerking
- **Pieter Jan Struik**, combinatiefunctionaris cultuur van de gemeente Heerenveen - intermediair primair onderwijs voor het project Het Festival als Klaslokaal.
- **Parkhotel Tjaarda** - facilitaire samenwerking (backstage, inclusief catering)
- **Omrin** - afvalverwerkingsbedrijf, samenwerking op het gebied van verduurzaming
- **Vorstelijk Oranjewoud** (werkgroep waarin alle partijen met lokale belangen zijn verenigd, waaronder Plaatselijk Belang Oranjewoud, Staatsbosbeheer, Parkhotel Tjaarda, Museum Belvédère en afdeling toerisme & recreatie van de gemeente Heerenveen)
- **Stichting Julia Jan Wouters** is begunstiger van het eerste uur, **Stichting FB Oranjewoud** is founding partner, **Zwanenburg Projecten** is een belangrijke lokale sponsor, evenals **Rabobank Heerenveen - Zuidoost Friesland** (vermindert steun vanaf 2023)
- Landelijke fondsen als **Fonds21** (tweejarige ondersteuning), **Sena** (driejarige ondersteuning), **Cultuurfonds, Dioraphte, Zabawas** en **Nico Nap Foundation**.

5. SWOT

Intern

Sterktes

- De artistieke inhoud/het sterke artistieke profiel.
- De locatie,
- Een sterke positionering/reputatie in de sector,
- De opgedane ervaring,
- Het groeiende (inter)nationale netwerk,
- Draagvlak in de regio,
- Goed werkgeverschap (fair pay),
- Veel betrokken vrijwilligers,
- De steeds sterkere inbedding in de regio,
- De meerjarige financiering door de overheden,
- Een betrokken team

Zwaktes

- Relatief veel regionale bezoekers,
- Geografische ligging, publieksbereik rest van Nederland
- Tekort aan overnachtingsmogelijkheden in de onmiddellijke omgeving,
- Aandeel publieksinkomsten
- Afhankelijkheid van het weer
- Afhankelijkheid van veel verschillende grondeigenaren
- We zijn niet heel inclusief en divers
- Sponsorinkomsten

Extern

Kansen

- Opvolgers van LF2018, LF2028/Arcadia, met (inter)nationale kansen op gebied van publiek en samenwerkingen,
- De profilering van het festival als makersfestival door samenwerkingen met diverse regionale en landelijke partners,
- Er is groeipotentieel voor publiek,
- Voorhoede en voortrekkersrol in de genre-ontwikkeling locatiemuziek,
- Ontwikkeling van educatie activiteiten,
- Ecologische footprint verkleinen

Bedreigingen

- Afhankelijkheid van Staatsbosbeheer en andere grondeigenaren,
- Afhankelijkheid van het broedseizoen, nieuwe omgevingswetten,
- De coronapandemie blijkt niet een korte, tijdelijk crisis

voor de culturele sector, maar een factor waar wij voorlopig rekening mee moeten houden,

- Het grote aanbod aan culturele events in Nederland en daarmee samenhangend de strijd om publiek, media-aandacht en financiën
- Medewerkers zijn allemaal zzp'ers en daarmee samenhangend de continuïteit van de organisatie,
- We hebben te maken met een vergrijzende doelgroep

Strategische opties

Uit de confrontatiematrix komen de volgende strategische opties:

- Het artistieke profiel heeft een positieve invloed op het bezoekerspotentieel, zowel in de regio als landelijk,
- De voortrekkersrol in de genre-ontwikkeling locatiemuziek en de vergroting van het (inter)nationale netwerk zorgen voor steeds interessantere partners, wat het artistieke profiel weer bevestigt,
- Het verkleinen van de ecologische footprint kan zorgen voor een positiever imago, in ieder geval in de eigen regio.

Let op!

- Het vergrijzende publiek kan minder goed uit de voeten op de locatie,
- Het gebrek aan overnachtingsmogelijkheden staat de groei van het festival in de weg (in 2024 of 2025 komt er een Van der Valk Hotel in Oranjewoud; dat zou een zeer welkome aanvulling op het beperkte aanbod zijn),
- De afhankelijkheid van natuurlijke factoren als het broedseizoen en het weer zijn een bedreiging, maar deze zijn niet echt op te lossen.

Knelpunten

Met de groei en ontwikkeling van Oranjewoud Festival wordt de organisatie geconfronteerd met enkele knelpunten, te weten:

- Werkbelasting organisatie
- Druk op de omgeving

Werkbelasting

Het artistieke profiel en de omvang van het festival zorgen voor complexiteit die op productioneel vlak soms tot problemen leidt. Tijdens de laatste editie waren een duidelijke tekenen van overbelasting van het organiserende team wat dringend vraagt om oplossingen. Deze zullen worden gezocht in het aanscherpen van

		Sterkten			Zwakten		
		1	2	3	1	2	3
		Sterk artistiek profiel	Groeiend (inter)nationaal netwerk	Draagvlak/inbedding in regio	Relatief veel regionale bezoekers	Tekort aan hotels in de omgeving	Afhankelijk van het weer
Bedreigingen	Kansen						
	1	Groeipotentieel voor publiek	++	+	++	++	++
	2	Voortrekkersrol locatiemuziek	++	++	+	+/-	+/-
	3	Ecologische footprint verkleinen	+	+/-	+	+	+/-
	1	Afhankelijk van grondeigenaren	--	+/-	+	+/-	-/+
	2	Afhankelijk van het broedseizoen	--	+/-	-/+	+/-	-/+
	3	Vergrijzende doelgroep	-	+/-	+/-	-	--

functieprofielen, het versimpelen van structuren waar het kan en snoeien waar het moet. Ook zal meer zelfredzaamheid worden gevraagd van producerende partijen. Waar het festival optreedt als creatief producent, zal de productie ervan meer worden ingekapseld in het project en apart begoot, waardoor de algemene productie wordt ontlast.

Omgeving

Sinds 2016 werkt Oranjewoud Festival nauw samen met een ecooloog. Deze brengt jaarlijks de ecologische status van het festivalgebied in kaart, doet aanbevelingen met betrekking tot festivalactiviteiten en bepaalt strenge

kaders waarbinnen activiteiten mogelijk zijn. Tijdens het festival is er sprake van voortdurende monitoring en na afloop volgt een ecologisch rapport. Ondanks deze zorgvuldigheid ervaart het festival tegendruk van enkele natuurorganisaties waaronder Staatsbosbeheer, Stichting Natuurbehoud Oranjewoud en privépersonen. Het streven is om in goed overleg te komen tot oplossingen die de natuurlijke belangen en de belangen zoals omschreven in hoofdstuk 3 in evenwicht brengt. Daarnaast wordt gewerkt aan een Beleidsplan Natuur & Milieu waarin de visie en het beleid op het gebied van duurzaamheid en het omgaan met de natuurlijke omgeving wordt vastgelegd. Zie ook <https://oranjewoudfestival.nl/nl/natuurbeleid>

6. ORGANISATIE

Omdat Oranjewoud Festival 2021 onder druk van Corona maatregelen werd verplaatst van begin juni naar eind augustus kwam de organisatie in een unieke *pressure cooker* terecht. Het was een tijd waarin zowel moest worden afgerekend en verantwoord over de editie 2021 en tegelijk moest worden begroot en aangevraagd voor de editie 2022. Wij prijsden ons gelukkig dat het festival überhaupt plaats had mogen vinden en anderzijds realiseerden wij ons dat begroten voor een nieuwe editie niet gemakkelijk zou worden. Corona was niet weg, beschikbaarheid van personeel en materiaal stonden toen al onder druk en de verwachting was dat deze niet minder zou worden. Desalniettemin begon de directie vol goede moed met de organisatie voor Oranjewoud Festival 2022, tevreden over de “Corona-editie”. Voor de begroting gebruikten wij een deel van de Covid-19 steun (zie ook verantwoording jaarrekening 2021) met daarnaast een deel als bestemmingsreserve – hierover later meer.

De artistiek- en zakelijk directeur zijn na editie 2021 direct doorgeshaan met het voorbereiden van de volgende editie waarbij Yoram Ish-Hurwitz (artistiek) de programmering als een tour de force versneld rond moest krijgen en Dorien van Londen (zakelijk directeur) zich m.n. richtte op de samenstelling van het team plus de afdekking van zowel programmering als team via de nieuwe begroting. Grote steun hierbij was professionaliteit van het kernteam tijdens Oranjewoud Festival 2021 waardoor de samenstelling vrij snel rond was: Enno Feenstra (Hoofd algemene productie), Margreet van Litsenburg (Hoofd programmaproductie) als Marco van Es (Hoofd marketing & communicatie), Marieke Jissink (Coördinator diversiteit en inclusie), Monique Jansma (Vrijwilligerscoördinator), Afke de Jong (Hoofd kaartverkoop & assistent productie), Marinda de Groot (Hoofd horeca).

Naast de directie kwam productie en marketing & communicatie per oktober aan boord, de rest van het team volgde per 1 januari 2022. Alle contracten, inclusief directie zijn wederom op ZZP-basis afgesloten, met een totaal van 3,6 fte gerekend van 1 september 2022 tot 1 september 2023. Het team heeft het Posthuis Theater in Heerenveen als thuisbasis, alwaar het team weinig tot steeds meer frequent richting het festival bijeenkomt voor overleg en werk. Ook overlegt het team regelmatig via Zoom, waarmee het losse verband van ZZP-ers toch een hechte invulling krijgt.

Vrijwilligerscoördinatie en diversiteit & inclusie

Opvallend in de organisatie voor Oranjewoud Festival 2021 was de aanstelling van een coördinator diversiteit & inclusie. Met het werven van een opvolger van de vertrekkende vrijwilligerscoördinator Trudy Tomson, dienden zich twee uitstekende kandidaten aan. De organisatie heeft toen besloten de functie Coördinator diversiteit en inclusie in het leven te roepen welke een grote impuls gegeven aan de opdracht die het festival zichzelf heeft gesteld in het licht van de Code Diversiteit & Inclusie. Marieke Jissink heeft met een gemiddelde tijdbesteding van een dag per week veel neer kunnen zetten (zie ook pagina 13) waarop de volgende jaar kan worden voortgeborduurd. Daarnaast heeft Monique Jansma zich uitstekend ingewerkt als vrijwilligerscoördinator met als grootste verdienste een geolied apparaat van 100 vrijwilligers tijdens het festival. Deze vrijwilligers zijn voorafgaand aan het festival op een aparte bijeenkomst uitgenodigd, waardoor met en elkaar alvast (beter) leerde kennen en men ook beeld kreeg van de taken.

Productie

Ook pakte het uitsplitsen van productie in algemeen en programma goed uit. Beide teamleden konden hun expertise beter inzetten op meer afgebakend takenpakket.

Marketing

Voor ons Hoofd marketing & communicatie was deze editie zijn eerste festival in functie (zie hierboven het marketingverslag en resultaten in hoofdstukken 2 en 3). De organisatie prijst zich gelukkig dat niet alleen hij maar alle overige teamleden zich bereid en beschikbaar hebben getoond voor de volgende editie. Dit draagt op en heel concrete wijze bij aan de continuïteit van het festival. Met deze duurzame werkrelaties moeten wij heel voorzichtig omgaan. Het team heeft ook afgelopen jaar te veel onder druk gestaan. Dat kwam enerzijds door interne en anderzijds door externe factoren. De interne factoren zijn hierboven reeds benoemd (denk aan de disbalans programmering/productie en bezetting). Als belangrijkste externe factoren zag de organisatie het na-eb effect van Corona op ZZP-ers: veel festivals vonden plaats voor, tijdens en na Oranjewoud Festival en veel teamleden hadden zich eerder gecommitteerd ook aan deze festivals die al of niet vanwege uitstel of verplaatsing vlak na elkaar plaatsvonden. Wat vorig jaar niet verdiend kon worden, moest dit jaar worden gecompenseerd dus niemand zei nee, met overvolle agenda's en uitgeputte mensen tot gevolg. Iedereen heeft hiervan geleerd en een herhaling ligt niet in lijn der verwachting.

Directie

De functie van zakelijk directeur wordt voor komende editie heringericht zodat er tijd zal ontstaan voor de werving- en het onderhouden van sponsorrelaties. In een zakelijk coördinator is voorzien. Deze functie is nieuw, en gericht op de financiële administratie die voorheen bij de zakelijk directeur lag. Binnen het huidige takenpakket en de daarvoor gestelde uren van de zakelijk directeur is voor sponsorwerving geen ruimte gebleken. De consequenties daarvan zijn een tekort aan sponsorinkomsten (zie ook verder onder hoofdstuk 7 - Financiën).

Bestuur

Binnen het bestuur vonden geen mutaties plaats na de start van Ira Judkovskaja als voorzitter in 2021. Wel hebben inmiddels twee bestuursleden hun vertrek aangekondigd, welke het proces van het mogelijk wijzigen van het bestuursmodel niet in de weg staat. Het bestuur overweegt en onderzoekt een Raad van Toezicht model, waarmee o.a. de huidige de rol van de penningmeester en daarmee die van de zakelijk directeur wordt gewijzigd. Heden is uitsluitend de penningmeester bevoegd om betalingen te doen, een situatie die als onwenselijk door bestuur en directie wordt gezien.

7. FINANCIËN

Bijgaande afrekening is opgesteld aan de hand van de begroting voor Oranjewoud Festival 2022 zoals dit door het bestuur afgelopen januari is goedgekeurd. Een aantal grote inkomstenposten stond toen nog open doordat de gebruikelijke cyclus van afrekenen en aanvragen tussen festival edities was verstoord. Deze onwenselijke want onzekere budgettering was een onvermijdelijke consequentie van het verplaatsen van het festival in 2021 als gevolg van corona. Dat het bestuur de begroting desondanks accordeerde, was mogelijk doordat de reeds ontvangen coronasteungelden van het Fonds Podiumkunsten konden worden ingezet als borg. Bestuurlijke goedkeuring was in die fase cruciaal voor de continuïteit van het festival.

Algemeen

In de afrekening van Oranjewoud Festival 2022 is een aantal opvallende verschuivingen te zien ten opzichte van de begroting. Zonder de coronasteunmaatregelen vanuit het rijk en de provincie zou er sprake zijn geweest van een negatief resultaat. Hoewel teleurstellend kan dit niet los worden gezien van corona en bijbehorende onzekerheden en beperkingen. Hiertoe behoort ook het onvoorspelbaar gebleken publieksgedrag na het opheffen van de lockdowns. Met de kennis van nu laat de begroting zich te ambitieus zien als het gaat om verwachte inkomsten uit recette en horeca. Anderzijds laat de afrekening een goede controle op de uitgaven zien.

UITGAVEN

Programma

In lijn met de beoogde doelstellingen van de COVID-19-steun van het rijk en de provincie is veel geïnvesteerd in programmering. Dit kwam met name ten goede aan zelfstandige musici en makers. Een extra toegekende subsidie binnen de regeling Reeks Compositieopdrachten van het FPK maakte het mogelijk substantieel te investeren in nieuwe Nederlandse composities, waaronder twintig werken in het kader van het project *Toonzetters*.

Productie

Offertes van leveranciers zijn in een zo vroeg mogelijk stadium aangevraagd om zowel op het niveau van kosten als beschikbare materialen op tijd, scherp in te kopen. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen, hoewel de beschikbaarheid van voldoende mensen en materiaal tot en met de afbouw van het festival spannend bleef.

Reis- en verblijfkosten

De reis- en verblijfkosten laten een overschrijding zien. Voor medewerkers zijn deze te laag ingeschat. In 2023 zal deze post worden verhoogd. De overschrijding met betrekking tot musici hing onder meer samen met arbeidsintensieve projecten als *Bunker Paradiso*, *Zzsoem!*, *Folly Ball* en *A Landscape That Is Us* die extra voorbereidingstijd in beslag namen maar waarmee het festival zich ook profileert. Gekeken zal worden hoe deze kosten in 2023 kunnen worden beperkt, bijvoorbeeld door de reiskosten vaker deel uit te laten maken van de vastgestelde honoraria.

Marketing

Volgens plan is er voor editie 2022 ook meer geïnvesteerd in marketing en communicatie om het gebrek aan zichtbaarheid in 2021 te compenseren en na corona een sterkere uitgangspositie te bewerkstelligen.

INKOMSTEN

Publieksinkomsten

De recette bereikte een recordhoogte, zelfs ten opzichte van de verlengde editie van 2018 ter gelegenheid van *LF2018*. Toch viel deze fors lager uit ten opzichte van de begroting. Op de mogelijke oorzaken gaan wij hieronder in. De baten uit horeca vallen dit jaar opnieuw tegen, welke ons tot stevige aanpassingen voor volgend editie noopt. Het festivalrestaurant kost te veel en brengt te weinig op, en zal in 2023 geen vervolg kennen. Het belang van omzet op een festival als dat van ons uit de barren is evident, en twee van de vier dagen (wederom) een verregend festival hakte op deze omzet stevig in. Het was alsof de duvel een reünie met de weergoden had georganiseerd: ook dit jaar stonden ons festivalterrein plus parkeerweiland blank en sloten pachters vanuit onverwacht eerder hun stands. Volgend jaar komen er dan ook tweemaal zoveel drankverkooppunten met een overdekt terras om minder afhankelijk te zijn van slecht weer.

Private fondsen en sponsors

Het terugtrekken van VSBfonds drukte zwaar op de balans, in combinatie met het moeizame proces van sponsorwerving. Dit laatste kwam door de ongunstige markt door corona maar ook door gebrek aan tijd om te werven. De functie van zakelijk directeur wordt voor komende editie zo ingericht dat er tijd zal ontstaan voor de sponsorwerving en het onderhouden van sponsorrelaties. In een zakelijk coördinator is voorzien. Deze functie is nieuw, en gericht op de financiële administratie die voorheen bij de zakelijk directeur lag.

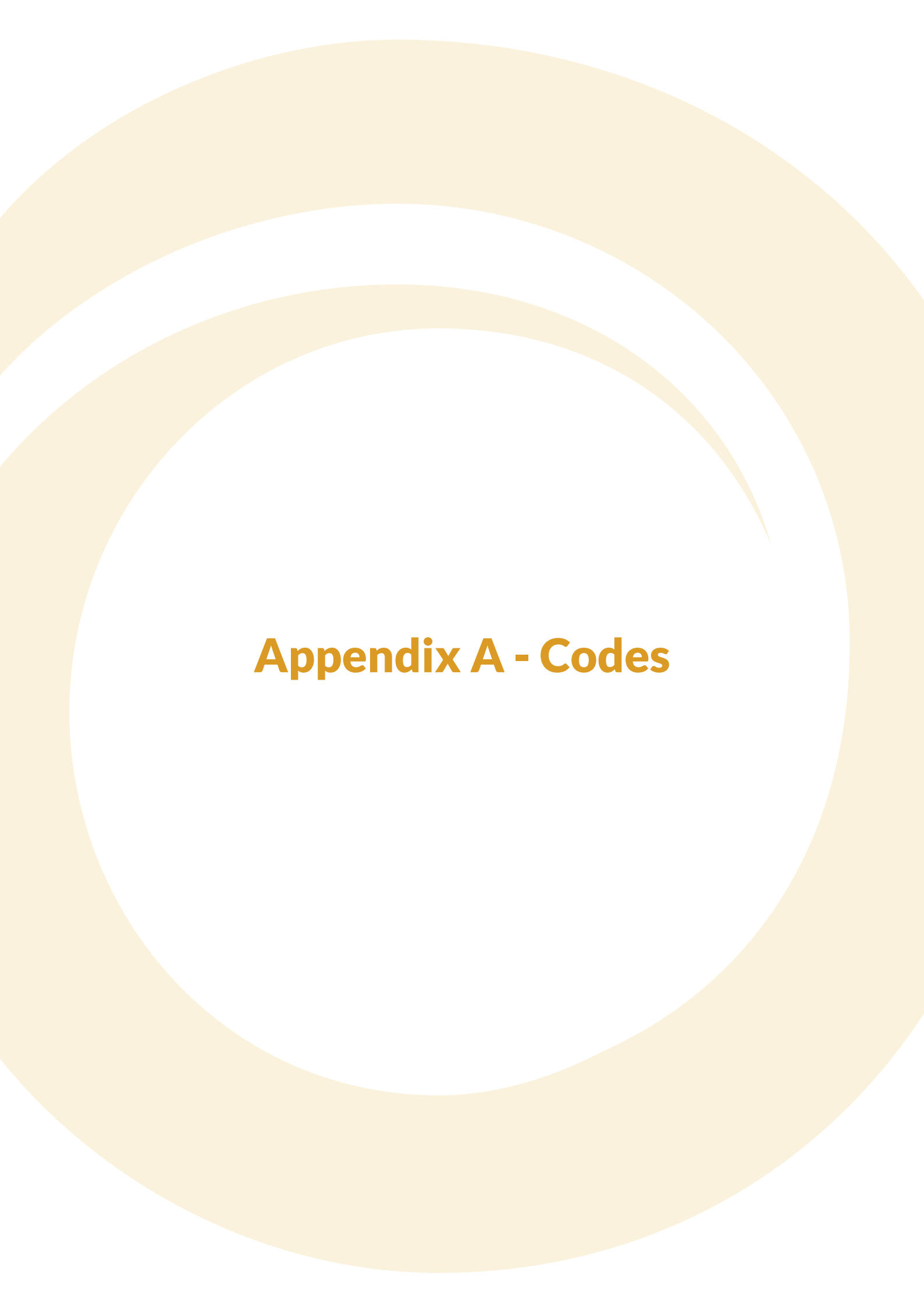
Tot slot

De inkomsten uit recettes zijn zowel minder dan begroot als hoger dan ooit. Dit leert ons dat de meerjarenbegroting zoals eerder gepresenteerd aan FPK en Provincie Fryslân voor het afgelopen jaar en komende jaren niet meer aansluit bij de realiteit van het (post-)coronatijdperk. Niet alleen ons publiek is voorzichtig maar Nederland breed zien we de participatie aan cultureel aanbod teruglopen. Mogelijke oorzaken zijn angst voor corona, koopkrachtvermindering, een opeenstapeling van activiteiten en andere tijdsbestedingen (door corona uitgestelde huwelijken, feesten en ook ander cultuuraanbod) of een mix van een of meerder van deze oorzaken.

We gaan de begroting voor 2023 op deze nieuwe realiteit aanpassen. Pijnlijk daarbij is dat de constatering van vorig jaar, namelijk dat het aandeel publieksinkomsten omhoog moet, juist de komende jaren onder druk zal komen te staan. Dit betekent dat ook aan de uitgavenkant beslissingen zullen moeten worden genomen. Daarbij zijn wel verbeterde inkomsten uit horeca voorzien, hoewel ook een kwetsbaar punt vanwege de weersafhankelijkheid. Daarnaast zal het festival in 2023 de in 2022 geïntroduceerde festivalbandjes worden gecontinueerd en de prijs daarvan worden verhoogd. We werken heden dan ook aan een aangepast prijsbeleid, namelijk mer eenduidig en daarmee overzichtelijker om ondanks de nieuwe realiteit op basis van wederom en sterk programma alle kansen te benutten die er zijn.

Dorien van Londen en Yoram Ish-Hurwitz

's-Graveland/Oranjewoud, juli-augustus 2022

Appendix A - Codes

GOVERNANCE CODE CULTUUR

Oranjewoud Festival werkt met het bestuur-directiemodel. Binnen dit model liggen alle taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij het bestuur. Het bestuur is eindverantwoordelijk maar heeft het formuleren en realiseren van alle plannen alsmede de dagelijkse leiding gedelegeerd aan een tweehoofdige directie. Deze bestaat uit een ervaren zakelijk en een ervaren artistiek directeur. De precieze taakverdeling is vastgelegd in een directiereglement.

Oranjewoud Festival onderschrijft de code en de acht bijbehorende principes. Oranjewoud Festival heeft de status van Culturele ANBI en publiceert in dat verband de jaarverslagen en meerjarenplannen binnen de daartoe gestelde termijnen.

Naast de hoofdstichting is er een onafhankelijke Stichting Vrienden Oranjewoud Festival die zich uitsluitend bezighoudt met het werven en informeren van particuliere en kleine zakelijke donateurs.

Het festival wordt geleid door een tweekoppige directie. Zij sturen een kernteam aan van zes personen met verantwoordelijkheden op het gebied van marketing, productie, horeca, kaartverkoop en vrijwilligerscoördinatie.

Doelstellingen

Een aantal aanbevelingspunten uit de code verdienen aandacht:

- Verantwoording in het jaarverslag.
- Het bewust committeren aan de code door zittende bestuursleden
- Vastleggen bestuurlijke taakverdeling
- Het functioneren van het bestuur door zichzelf laten evalueren met extern toezicht daarop
- Openbaar maken van vacatures voor nieuwe bestuursleden evenals als het rooster van aftreden.

Ontwikkelingen bestuur

Per 5 juli 2021 is bestuursvoorzitter Tjeerd van Bakkum afgetreden vanwege zijn aanstelling als zakelijk leider van CityProms eerder dat jaar. Hiertoe werd besloten omdat de kans bestaat op tegenstrijdige belangen bij het beoefenen van beide functies. Op 5 juli 2021 is Ira Judkovskaja aangetreden als nieuwe bestuursvoorzitter. Bestuurslid Jacques Malschaert heeft aangekondigd zich te willen terugtrekken uit het bestuur vanwege gezondheidsredenen.

Op initiatief van het bestuur wordt vanaf september 2022 een onderzoekstraject gestart onder leiding Cultuur+Ondernemen. Deze krijgt de opdracht om

het functioneren van het huidige bestuursmodel te onderzoeken en advies te doen over eventuele aanpassingen die tot verbetering van de *cultural governance* van Stichting Oranjewoud Festival moeten leiden.

Ontwikkelingen festivalorganisatie

Per 1 januari 2021 heeft Immie Jonkman afscheid genomen als zakelijk directeur vanwege haar aanstelling als algemeen directeur van Arcadia enkele maanden eerder. Zij op 1 januari 2021 opgevolgd door Dorien van Londen. Het artistiek leiderschap is ongewijzigd gebleven en in handen van Yoram Ish-Hurwitz.

In de aanloop naar editie 2022 van Oranjewoud Festival is de festivalorganisatie uitgebreid. Het kernteam kent nu twee productiehoofden:

- *Hoofd algemene productie* - deze is verantwoordelijk voor algehele infrastructuur, techniek, vergunningen en veiligheid
- *Hoofd programmaproductie* - deze houdt zich bezig met het inhoudelijke programma: van contracten, reis, verblijf en begeleiding van musici tot en met de programmaproductie.

De complexiteit van het festival wordt hiermee onderkend en de kwaliteit van de uitvoering geborgd.

Ook de functie vrijwilligerscoördinatie is opgesplitst, te weten in:

- *Algemeen vrijwilligerscoördinator*
- *Vrijwilligerscoördinator diversiteit en inclusie*

De taken van de laatstgenoemde het actief werven, betrekken en aansturen bij het festival van vrijwilligers en andere medewerkers die een achterstandspositie hebben op cultureel, sociaal en/of lichamelijk gebied. Daarnaast behoort het monitoren van de toegankelijkheid van het festival tot diens taken.

Huidige status

- De verantwoording van het bestuur maakt deel uit van het jaarverslag.
- Alle zittende bestuursleden hebben zich gecommitteerd aan de *Governance Code Cultuur*.
- De taakverdeling binnen het bestuur moet nog worden vastgelegd
- Het externe toezicht op de evaluatie met betrekking tot het functioneren van het bestuur is nog niet doorgevoerd. Dit maakt deel uit van het lopende adviestraject.
- Er is sprake van een vacature voor een nieuwe penningmeester. Conform de *Governance Code Cultuur* zal deze openbaar worden gemaakt.
- Het rooster van aftreden is gepubliceerd op de website van Oranjewoud Festival.

FAIR PRACTICE CODE

- *Arbeidsvorm en beloningsstructuur* - Oranjewoud Festival tot op heden uitsluitend met zzp'ers en vrijwilligers. De zzp'ers ontvangen een vaste vergoeding (per dag of per festival). Daarbij volgt het festival de gangbare tarieven in de (noordelijke) cultuursector. Vrijwilligers ontvangen in sommige gevallen een vrijwilligersvergoeding, afhankelijk van duur en verantwoordelijkheid van de werkzaamheden. Alle medewerkers ontvangen een reiskostenvergoeding en tijdens het festival goede maaltijden en overnachtingen indien nodig. Bestuursleden werken onbezoldigd, de vergoeding van de directieleden valt ruim binnen de wettelijke normering topinkomens. Het festival betaalt de uitvoerende musici over het algemeen hun vraagprijs. Daarbij kijken wij ook of het bedrag reëel is of niet. Als musici een laag bedrag vragen, volgt een gesprek om de oorzaak daarvan te achterhalen. Daarop wordt in overleg besloten welke vergoeding passend is. Uitvoerende kunstenaars ontvingen in 2022 een minimum van € 400 per optreden. In de meeste gevallen was de vergoeding vele malen hoger.
- *Persoonlijke ontwikkeling* - Bij de inschrijving geven vrijwilligers aan in welke functie zij willen werken. Het festival zorgt voor de begeleiding. Dat geldt ook voor stagiaires en studenten die op het festival werken. In een jaarlijkse evaluatie met leden van organisatieteam en een deel van de directe medewerkers worden ervaringen van de afgelopen editie en de ideeën voor de komende editie(s) besproken. Daarbij worden ook hun wensen in werkzaamheden of ideeën voor eigen ontwikkeling besproken.
- *Talentontwikkeling* - Oranjewoud Festival wordt meer en meer een producerend festival dat met (nieuwe) makers werkt. De kennis die aanwezig is binnen (het netwerk van) de organisatie wordt ingezet om makers de ruimte te geven nieuwe producties te ontwikkelen. Het festival ondersteunt de nieuwe makers op inhoudelijk vlak, maar ook op zakelijk en organisatorisch gebied. Voorbeelden hiervan zijn het nieuwe-makerstraject met Cora Burggraaf en het partnerschap met Station Noord.
- *Transparantie en veiligheid* - Oranjewoud Festival heeft de status van culturele ANBI en publiceert al onder meer de jaarverslagen en meerjarenplannen. Ook intern binnen de organisatie is er sprake van transparantie en een non-hiërarchische setting waarbij uitwisseling van ideeën op elk vlak wordt gestimuleerd. In de jaarlijkse evaluatiegesprekken kan

alles besproken worden. Het bestuur speelt een rol bij eventuele geschillen binnen het team of directie. Het festival had begin 2022 nog geen onafhankelijke vertrouwenspersoon.

Doelstellingen

- Vergoeding medewerkers op basis van werkelijk gewerkte uren
- Duurzame ontwikkelingsmogelijkheden bieden aan onze medewerkers, alsmede een helder vastgelegde taakverdeling en meer diversiteit onder de medewerkers
- Talentontwikkeling van makers stimuleren
- Leveranciers zich laten committeren aan de *Fair Practice Code*
- Het aanstellen van een onafhankelijk vertrouwenspersoon waar medewerkers zich toe kunnen wenden

Ontwikkelingen

- *Vergoedingen* - Het onderzoek naar werkelijk gewerkte uren is nog niet afgerond. Een eerste grove vergelijking met de CAO Poppodia en Festivals laat zien dat de vaste vergoedingen voor teamleden en betaalde krachten tijdens het festival al redelijk in lijn zijn met de CAO. De in 2020 geannuleerde optredens hebben grotendeels in 2021 of 2022 plaatsgevonden of gedeeltelijk gecompenseerd.
- *Diversiteit* - Om meer diversiteit onder medewerkers te bewerkstelligen is een medewerker diversiteit & inclusie aangesteld binnen het festivalteam. Zie hiervoor de *Code Diversiteit en Inclusie*.
- *Persoonlijke ontwikkeling* - De persoonlijke ontwikkeling van medewerkers gaat gestaag door. Taakverdeling verder verfijnd en vastgelegd. In 2021 en 2022 werden de werkzaamheden van het Hoofd Kaartverkoop uitgebreid met productietaken. Haar voorganger op kaartverkoop kreeg de leiding gekregen over de horeca, zowel voor als achter de schermen.
- *Talentontwikkeling* - Cora Burggraaf heeft haar eerste project binnen het nieuwe-makerstraject afgerond maar heeft voor het tweede project uitstel gekregen tot 2023. In 2022 vond een tussenproject plaats. Het partnerschap met Station Noord loopt door. Er is contact met het Prins Claus Conservatorium over aansluiting bij de door hen aangeboden opleiding *New Audiences Innovative Practices (NAIP)*. Helaas is een project met lokale makers in 2022 stopgezet vanwege een gewijzigde artistieke koers en vanuit kwalitatieve overwegingen. De gemaakte afspraken op financieel gebied worden wel nagekomen. Een toekenning

binnen de FPK-regeling Reeks compositieopdrachten heeft echter geleid tot een inspirerende impuls onder componisten die voor 2022, 2023 en 2024 opdrachten tegemoet zagen of kunnen zien.

- *Leveranciers* - Deze staan onder druk door de gevolgen van corona en de oorlog in Oekraïne. Dat maakt het lastiger om eisen te stellen ten aanzien van de *Fair Practice Code*. Toch wordt men hierop aangesproken. Uit overwegingen van duurzaamheid en ten bate van onze inbedding kiezen wij zo veel mogelijk voor lokale en regionale leveranciers.
- Jongeren vinden de weg naar het festival via een aantrekkelijk prijsbeleid. Om onze marketinginspanningen niet te veel uit te smeren, is gekozen om ons primair te richten op families met kinderen, instappers, cultureel avonturiers en klassieke-muziekkliefhebbers.

Status

Een CAO voor musici en ensembles wordt pas in de loop van 2022 verwacht. Hierdoor ontbreekt een helder referentiekader waaraan wij onze toepassing van de *Fair Practice Code* kunnen toetsen. In afwachting daarvan houden wij voorlopig vast aan een minimumbedrag per optreden welke tot € 400 is verhoogd. Omdat gewerkt wordt met een vaste vergoeding per festivaleditie is het aantal vooraf geschatte uren opnieuw getoetst aan de praktijk. Het kernteam en de directie zijn gecompenseerd voor de extra gewerkte uren als gevolg van de uitgestelde editie in 2021. Dit is gefinancierd vanuit de steunpakketten van de overheden. In 2022 zijn de uurtarieven van het kernteam gelijkgetrokken tot een bedrag van circa € 35 excl. BTW per uur.

Onze medewerker Programmacoördinatie is gepromoveerd tot Hoofd Programmaproductie, inclusief een stevige taakuitbreiding en een eigen team van tijdelijke medewerkers. De productie leider is nu Hoofd Algemene Productie, eveneens met een uitbreiding van het takenpakket.

Steun vanuit de regeling Reeks compositieopdrachten leidde tot een aantal concrete projecten, zoals *Toonzetters* door twintig jonge Nederlandse componisten, *Zzooem!* door Mayke Nas en *A Landscape That Is Us* door Strijbos & Van Rijswijk.

Ondanks de remmende factoren van corona stonden wij medio 2022 verder dan in 2021. Vooruitblikkend is er hoop dat de ontwikkelingen zich verder stabiliseren en waar mogelijk versnellen, nu de pandemie een meer endemisch karakter krijgt. Toch blijft er zorg bestaan over opleving van corona en de oorlog in Oekraïne die deze kunnen ondermijnen.

CODE DIVERSITEIT & INCLUSIE

- *Programma* - Klassieke muziek heeft zijn wortels in een witte, westerse, mannelijke wereld hetgeen zijn weerslag vindt in het canonische repertoire. Een van de artistieke doelstellingen zoals geformuleerd in het meerjarenplan is het leggen van muzikale verbindingen met andere culturen.
- *Partners* - Het festival werkt sinds 2019 met New Faces, een organisatie die het festival helpt bij het betrekken van nieuwkomers als personeel. Daarnaast is er een jaarlijkse samenwerking met Talant in de vorm van een participatieproject met mensen met een verstandelijke beperking (Onbeperkt Ensemble).
- *Personeel* - Bij het samenstellen van het bestuur en het organisatie team wordt eerst gekeken naar kennis, kunde, ervaring en eventueel netwerk passend bij de vacature. Het bestuur bestond begin 2021 uit zes mannen en een vrouw. Allen hadden een westerse achtergrond met diverse sociale achtergronden en leeftijden. De directie bestond en bestaat uit een man als artistiek directeur en een vrouw als zakelijk directeur. De laatstgenoemde is via een open sollicitatie betrokken. Het festivalteam bestond en bestaat in meerderheid uit vrouwen, de leden zijn divers van leeftijd en sociale achtergrond. De culturele diversiteit is zeer gering. Bij de medewerkers tijdens het festival is de genderverhouding redelijk in balans. Er is een grote variatie in leeftijd, opleidingsniveau en sociale achtergrond. Tijdens het festival werd ook gewerkt met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of die aan de zelfkant van de maatschappij zijn beland. De begeleiding is in handen van gespecialiseerde organisaties. De genderverhouding onder uitvoerende kunstenaars is behoorlijk in balans met 58% mannelijke en 42% vrouwelijke musici.
- *Publiek* - Oranjewoud Festival heeft altijd opengestaan voor alle publiek, ongeacht achtergrond en komaf. Wij zorgen voor financiële en fysieke toegankelijkheid, naast een inhoudelijk programma dat in de basis voor een breed publiek toegankelijk is. In 2018 hebben wij Werkgroep Toegankelijkheid Leeuwarden onderzoek laten doen naar de toegankelijkheid van het festival, gevolgd door monitoring tijdens de daaropvolgende edities. De adviezen van de werkgroep zijn opgevolgd. Vrijwel het volledige festival is toegankelijk voor bezoekers met een fysieke beperking door extra vervoer en speciale parkeerfaciliteiten. Er zijn geen speciale voorzieningen voor bezoekers met een gehoor-/zichtbeperking. Hulphonden zijn in het hele

gebied toegestaan.

Sinds 2019 werken wij met *De Toegift*. Hierbij kunnen bezoekers bij hun kaartbestelling een donatie doen die geïnteresseerden met een smalle beurs in staat stelt kaarten te kopen voor het hoofdprogramma. Distributie van het opgebouwde krediet bleek tot voor kort echter een uitdaging te zijn om organisatorische redenen.

Jaarlijks organiseren wij het *Proeftuinontbijt*. Inwoners van Oranjewoud worden uitgenodigd voor een gratis ontbijt in festivalhart De Proeftuin als dank voor de gastvrijheid en ter compensatie van de tijdelijke drukte in het gebied. Dit ontbijt heeft een merkbaar sociale functie.

Doelstellingen voor 2022

- Veiligheid bezoekers, uitvoerenden en personeel
- Inclusiever programma en een hogere mate van toegankelijkheid
- Diverser personeel

Ontwikkelingen

- *Programma* - In 2022 omvatte het programma deels muziek uit het Midden-Oosten (Amsterdams Andalusisch Orkest, het programma *Beyond Thrace* wat helaas vanwege een blessure van cellist Jean-Guihen Queyras op het laatste moment werd geannuleerd, *HandsOn Andalusia* in De Kinderproeftuin) en Afrika (slagwerker Issiaga Soumah met workshops in De Kinderproeftuin).
- *Personeel* - Na de editie van 2021 nam onze vrijwilligerscoördinator afscheid van het team. Dat zorgde voor nieuwe kansen op het gebied van diversiteit en inclusie. Deze zijn benut door de aanstelling van twee vrijwilligerscoördinatoren, waarvan een zich exclusief bezighoudt met inclusie, diversiteit, sociale en fysieke toegankelijkheid en participatie van mensen in een geïsoleerde positie.

Wij geloven dat, in het geval er onvoldoende divers talent te vinden is voor leidinggevende functies, dat van onderop moet worden ontwikkeld. Door meer aandacht, tijd en geld te reserveren voor werving, selectie en begeleiding van vrijwilligers met een migratieachtergrond en uit het sociale domein hopen wij dit proces te versnellen. Getalenteerde vrijwilligers krijgen de kans binnen de organisatie te groeien. De ontstane vacature als gevolg van het vertrek van de bestuursvoorzitter is ingevuld door een vrouwelijk bestuurslid met een slavische achtergrond. Met het aftreden van een ander mannelijk bestuurslid verschuift de genderverhouding binnen het bestuur van een vrouw op vijf mannen (17%) naar twee vrouwen op vier mannen (33%). Tegelijk steeg het aandeel mannen in het organiserende team met de komst van een nieuwe, mannelijk hoofd communicatie & marketing. Ook deze aanstelling is verlopen via een open sollicitatie. De culturele diversiteit binnen de organisatie blijft gering.

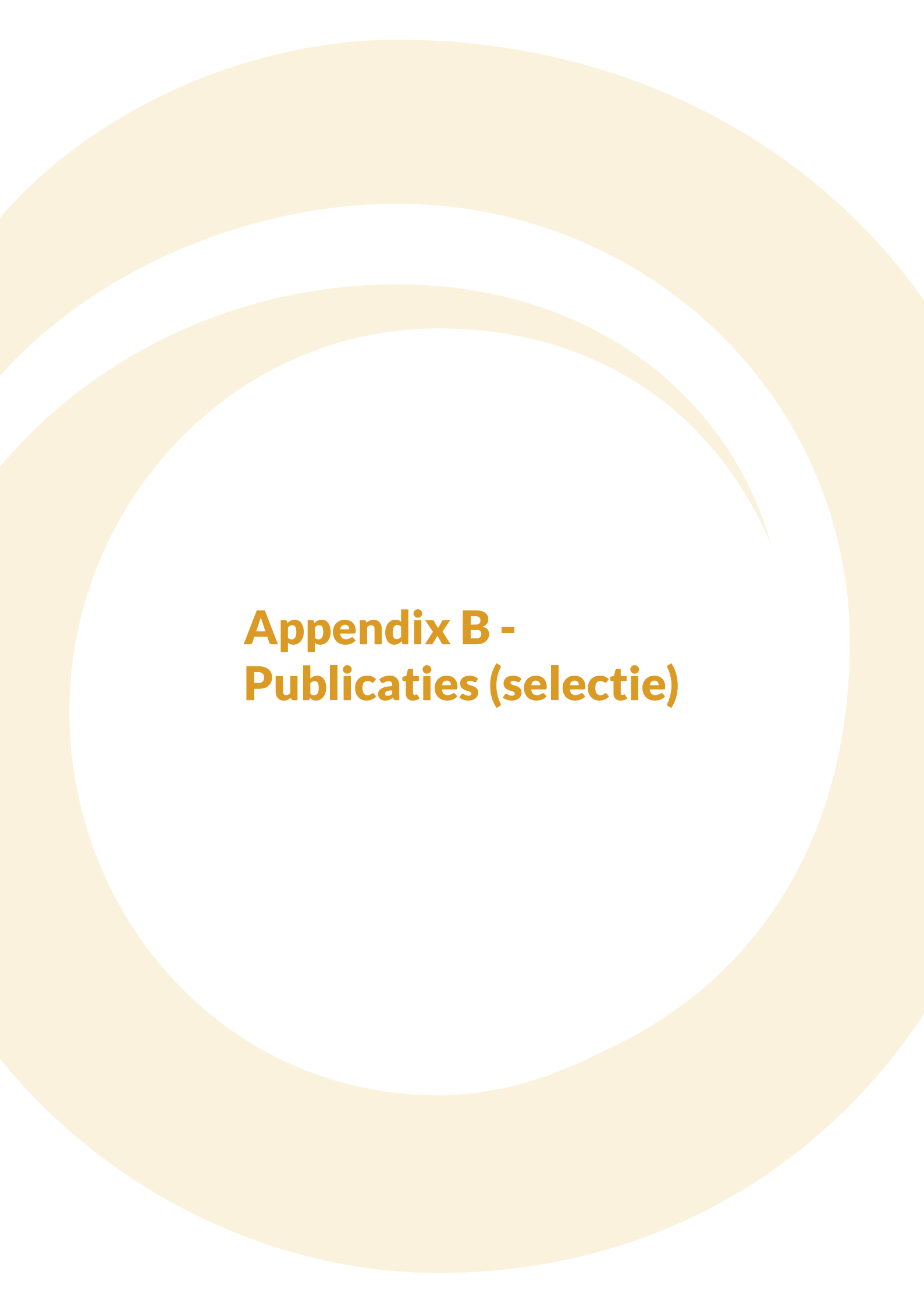
- *Publiek* - Er is al jaren aandacht voor sociale diversiteit van het publiek. De Toegift en samenwerking met organisaties als het COA, Talant, Wender, Friesland College, RondonZorg, Werkgroep Toegankelijkheid, Caleidoscoop, Kwadrantgroep en de voedselbank zijn hier voorbeelden van. Dit is uitgebreid beschreven in hoofdstuk 3, paragraaf sociaal-maatschappelijk.

Huidige status

Met de aanstelling van een medewerker die zich exclusief toelegt op inclusie en diversiteit, is deze doelstelling beter geborgd dan wanneer deze onderdeel uitmaakt van een complex aan taken van de doorgaans zwaar belaste medewerkers. Hierdoor hebben wij de ontwikkeling op dit gebied in 2022 weten te versnellen.

In samenspraak met de Voedselbank is ook een betere manier gevonden om de gelden die beschikbaar zijn gesteld via De Toegift onder geïnteresseerden te verspreiden. De methode wordt de komende edities verder verfijnd. Ook werd vanaf editie 2022 structureel samengewerkt met een aantal basisscholen in de gemeente. Voor kinderen van de bovenbouw is het speciale programma *Het Festival als Klaslokaal* ontwikkeld in De Kinderproeftuin dat onder schooltijd wordt bezocht. Daarmee bereiken wij een bredere sociale laag onder kinderen dan tijdens het festival zelf.

Het in het meerjarenplan 2021-2024 aangekondigde plan voor het *Atlas Orkest* wordt mogelijk onderdeel van *Arcadia 2025*, de door de provincie Fryslân ingestelde kunsttriënnale die de legacy van LF2018 als voornaamste doel heeft.

Appendix B - Publicaties (selectie)

Recensie Klassiek

Oranjewoud Festival.

3/6 t/m 6/6, Oranjewoud. Gehoord: 5/6, 6/6.

Met mooie muziek voel je je heerlijk in donker Oranjewoud

Zonder auto kom je er niet makkelijk, Oranjewoud, een dorpje bij Heerenveen. Maar als je er tegen Pinksteren eindelijk bent, kom je in de oase die het Oranjewoud Festival heet.

Een oase waarbinnen ook al niet alles even goed vindbaar is. Programmalijnen, blokkenschema's, dagplanningen; de informatievoorziening is zo overvloedig dat je door de bomen het bos niet meer ziet. Terwijl verdwalen in het gigantische parkgebied makkelijk is, en je geen idee hebt waar het festival begint of op houdt. Zeker in het donker, als na half 11 het park verandert in een nachtelijk sprookjesdoolhof vol lichtjes, maar veel te weinig om ook maar iets van het glibberig beregende pad te verlichten. Na donkere meters doemt plots een paarsverlichte boom op. Dan weer een paadje met aan

weerszijden paraplu's met een lichtje erin, te zwak om het pad te verlichten, maar sterk genoeg voor een Alice in Wonderland-gevoel. Na weer een tijd in het donker: een enorme vijver vol lampjes. Voor een kijkje op de pieren kaart is het sowieso te donker. En toch, verloren voel je je geen moment: flarden muziek, van alle kanten om je heen, wijzen de weg. André Heuvelman zag je net easy jazz-trompetteren bij de ingang van het bos, dus de uitgang moet daar ergens zijn.

Eerst maar op die klassiek gitaar aflopen, om een huisje te ontdekken waarop animaties geprojecteerd worden en waar gitarist Izhar Elias (ken-nelijk verstopt achter het huisje) klinkt. Zang leidt je naar de 'zwarte tipi', die zo wordt afgesloten dat ook het laatste restje licht verdwijnt, waarna zangers van Double Trouble 2 zingend om de tipi heen beginnen

FOTO FOPPE SCHUT

Na half 11 verandert **Oranjewoud** in een nachtelijk sprookjesdoolhof.

te lopen: een analoog surround-systeem. Verderop in het donkere bos: geschuur. Het is de contrabas van James Oesi, blijkt, in een andere tipi. Na nog een omzwerving vind je een delijk de klokjes die al de hele tijd in de verte klonken. Op een half open plek bezaaid met lichtcirkels staat Celia García-García in het midden spelend op een celesta. Twee uur

zwerven door zo'n bos levert het bewijs dat nachtelijke scènes in spannende films alleen maar eng zijn door de spannende muziek: met mooie muziek overal voel je je heerlijk in het donker.

Overdag vermaken optredens van onder andere bariton Thomas Olie-mans, de zusjes Milstein en het Gold-mund Quartet in halfoopen tenten

met elektrische versterking. Zulke versterking op festivalspeakers, dat doet klassiek nooit goed, maar dat zij zo. Als er weer eens een wolkebreuk keihard op het tentdoek roffelt ben je blij dat je überhaupt iets hoort. Bijvoorbeeld die fantastisch gespeelde klarinetpartij door Lars Wouters van den Oudenweijer in het *Octet* van Schubert, zelfs nadat het zo begon te stormen dat de musici het optreden even stillegden om te vragen of het publiek de wind wel uithield.

Dan zijn de kunstwerken voor overdag nog niet eens genoemd. Een bos mechanische spechten die harder gaan tikken naarmate er meer telefoons in de buurt zijn. Of de instrumenten die her en der in het bos hangen: kinderspeurtocht (nummer 6: triangel). Of de oude BB-bunker volledig ingericht door musicus en videokunstenaar David Fernández (thema: kikkerwten en Bach), een dagbesteding an sich.

Je komt uren en ogen tekort op het Oranjewoud Festival. Of zie het als een fantastische training tegen *Fomo* ('fear of missing out', de angst dat je iets mist). Je kom er in vier dagen simpelweg niet achter of je alles gezien en gehoord hebt. En dat is eigenlijk best leuk.

Rahul Gandolahage

Gedachten over degene die je eigenlijk bent

O vervol muziek zat ik voor me uit te staren aan een tafeltje op het grasveld van het Oranjewoud-festival. Er kon geen noot meer bij na het verpletterende optreden van het Goldmund Quartet dat Schuberts strijkkwartet 'De dood en het meisje' had gespeeld, een stuk waarvan je denkt dat je dat toch écht wel kent, maar waarvan het 'best fijn is om het nog eens te horen'.

Het was niet best fijn. Het was adembenemend en hartverscheurend.

En toch is het heus niet zo dat je elke noot hoort. Welnee, de gedachten, waarvan ik dan altijd hoop dat ze zich nu eens geheel zullen concentreren op de muziek, dwaalden toch weer van tijd tot tijd alle kanten op, met mij er achteraan, als er tenminste zoiets zou zijn als een verschil tussen mij en mijn gedachten.

De gedachten merkten op hoe hoog het bloeiende gras stond en hoe heerlijk het zou zijn om daar in de zon op een deken tussen te liggen. De gedachten keken naar de muur van de voormalige moestuin (kunnen wij niet ook ergens zo'n muur hebben?), ze zagen een paar loshangende haren aan een strijkslok, ze hadden een positieve, mening over de smalle lakschoentjes van de cellist en lieten die schoentjes over de houten vloer van een balzaal dansen.

Ze zagen mij zitten luisteren, zo'n dertig jaar geleden op een bank in een huiskamer die niet meer beschikbaar is, naar Schuberts 'De dood en het meisje' en de

FOTO LUCAS KEMPER

Het **Goldmund Quartet** tijdens het Oranjewoud Festival 2022

gedachten zeiden: ik ben achtergebleven in het verleden.

Het ging niet om leeftijd, geloof ik, het ging om iets diepers. Om hoe ik toen luisterde en de wereld onderging, om hoe de muziek toen woordeloos dat wereldbeeld, althans een deel ervan, vormde. Om de ruimte die nog voor me lag - dat misschien vooral: al die vage mogelijkheden die toekomst betekenden, en mogelijkheid tot ontwikkeling, alsof vooral die ruimte mij maakte tot mij.

De muziek werd opjagend en angstig en de gedachten hielden een poosje hun mond. Maar hun wonderlijke kortstondige opvatting, dat je ooit helemaal samenviel met jezelf, bleef me bij.

Terwijl de noten en de gedachten dus

**Het ging niet om
leeftijd geloof ik, het
ging om iets diepers**

nog wat na werkten, rustte mijn blik op een meneer die alleen op het gras stond, op weg naar iets. Of aan het wachten was, dat was onduidelijk. Windjack, wit haar, een man op leeftijd, ooit een jonge man. Er liep een vrouw op hem af en de man deed een stap naar voren en omhelsde haar innig. Niet verliefd, maar toegene- gen, en aan alles kon je zien dat hij blij was dat deze vrouw bestond en bij hem hoorde. Meer dan blij. Dat hij, zonder daar speciaal bij na te denken, voelde dat zijn bestaan daarmee samenhang.

Het was een heel andere omhelzing dan die van jonge mensen in het openbaar.

Die zijn veel gretiger en uitbundiger, en tegelijkertijd ontbreekt de vanzelfsprekende overgave die ontstaat bij langjarigheid en vertrouwtheid.

Zou die meneer ook gedachten hebben die menen dat hij lang geleden degene was die hij 'eigenlijk' is? Terwijl ik naar hem keek, kwam het me eerder voor dat hij geheel en al gegroeid is in degene die hij nu is.

Kun je jezelf ergens achter laten in de tijd? Mmm, nee, maar daarom kan het nog wel een gevoelde ervaring zijn. Of een slordige formulering van een gevoel- de ervaring?

De dood die een meisje komt weg halen, dat is gruwelijk omdat ze nog zoveel te leven voor zich heeft. Maar in zekere zin komt de dood altijd het meisje weghalen; dat meisje verdwijnt en maakt plaats, misschien wel voor die vrouw die zo innig omhelsd wordt door haar man. Of voor deze hier op dit grasveld.

LEEWARDER COURANT

04 juni 2022, pag. 30

Oostenrijks ensemble Mnozil Brass in de Overtuin.

Pierre et les Optimistes op het Proeftuin Podium.

Variété en Freudiaanse grollen

TEKST JACOB HAAGSMA
FOTO'S RENS HOOFYENGA

Wat is een goed festival? De eerste dag van het Oranjewoud Festival gaf een idee. Goed weer, zonnetje, dan ben je al een heel eind. Een mooie plek? Dan zit je in het parklandschap van Oranjewoud natuurlijk helemaal goed.

Daarom. De auto parkeren, door het bos naar de plaats van handeling lopen: dan kom je vanzelf in de stemming. Dan de Overtuin, die gedurende vier dagen het festivalhart vormt.

Een fijne plek om te hangen, compleet met bier en hamburgers – net een popfestival, wat dat betreft. Maar ook met wijn, kaas, dat soort luxe zaken voor een dito publiek. Het Oranjewoud Festival is immers van oorsprong een klassiek kamermuziekfestival, al doet het er zelf alles aan om dat etiket flink op te rekken.

Een zigeunerachtig strikje (Pierre et les Optimistes) bracht de stemming er al aardig in. Sfeer is alles. „Ik heb het idee dat ik met vakantie ben”, zei een toevallige tafelenote, en zo is het ook, op zo’n festival. De luid klapperende ooeivaar in het nest pal naast de Overtuin liet prompt, als bevestiging van deze constatering, enige ontlasting vallen.

Dit ooeivaarsnest had er bijna voor gezorgd dat het hele festival niet doorging, maar omdat de opbouw op een heel rustige manier gebeurde, en nauwkeurig ecologisch gemonitord werd, bleek het allemaal niet zo’n probleem. Leuk weetje: de vleermuispopulatie neemt juist toe in zo’n festivalperiode. Vanwege het licht.

Problematischer is het ontbreken van de Orangerie en het belendende terrein, doorgaans een van de mooiere plekken van dit festival. De huidige eigenares koos ervoor om geen medewerking te verlenen, dus daar sta je dan als festival dat het toch ook van de welwillendheid van de omwonenden moet hebben. De komende dagen zoeken we uit hoe de alternatieven uitpakken.

Het openingsconcert bij het Oranjewoud Festival is doorgaans een beetje, wat zal ik zeggen, minder representatief voor wat het festival eigenlijk wil zijn. Dat heeft voor een flink deel te maken met de rijen gereserveerde stoelen vooraan, bestemd voor de genodigden van FB Oranjewoud, een belangrijke geldschiet van dit festival. En terecht, het hoofdkantoor kijkt zo ongeveer uit op die Overtuin. Het naar deze sponsor vernoemde podium, het grootste, ligt daarachter dit jaar.

Het gebodene bij zo’n openings-

Het optreden van de Oostenrijkse groep Mnozil Brass in het FB Oranjewoud Paviljoen (in de Overtuin).

Het was zonnig op de eerste dag van het Oranjewoudfestival.

concert moet ook voor die rijen genodigden enigszins te behappen zijn, dat is het idee. Wat dat over die genodigden zegt, we laten het graag in het midden. Maar het Oostenrijks ensemble Mnozil Brass leverde wel smakelijk amusement van hoog niveau, met dito muziek.

Het begon een beetje als een kruisbestuiving tussen de hafa-

sector en de mimeschool van Marcel Marceau, met een snuffje Monty Python. Smetvrije, witte pakken en mondkapjes herinnerden aan de hopelijk voorbij coronaperiode, en echt mooi was het moment dat die kapjes afgingen – middenin de eerste lettergreep van het gezongen *Ave Maria*.

Vervolgens reisden deze zeven

Het Oranjewoud Festival begon met goed weer, een lekkere sfeer en een Oostenrijks koperensemble vol Freudiaanse grollen.

‘Ik heb het idee dat ik met vakantie ben’

koperblazers op rij zo ongeveer op en neer tussen Tiroler alpenwei, jazzclub en, vooruit, Weens concert-huis. Daarbij werden variëte-achtige methoden niet geschuwd, maar dan gebeurde dan wel met muzikaal effect.

Zo zwaaiden drie van de band- (of ensemble-)leden op zeker moment met van die slappe plastic uitvouwbare buizen, met een soort luchtgestuurde ‘drone’ als resultaat. Het was uitdrukkelijk de bedoeling dat het publiek die drone zou overnemen, wat in mijn hoek van het paviljoen nog niet meeviel, maar uiteindelijk was een welluidend staaltje geneurieerde publieksparticipatie het resultaat. Dat een van de muzikanten uiteindelijk een masturbatie-

showtje opvoerde met zijn eindje buis, och, psychoanalyse-grondlegger Sigmund Freud kwam ook uit Wenen en nu weten we zeker dat dat geen toeval is.

Eén van de blazers nam twee soorten trompet ter hand, blies er beurtelings op, zette vervolgens beide instrumenten tegelijkertijd aan de lippen met opmerkelijk zuiver muzikaal resultaat, en zette zijn dubbele artistieke resultaat luister bij met wilde heupbewegingen. Draag me weg!

Maar tussen deze Freudiaanse grollen maakten deze zeven koperblazers dus wel degelijk serieus muziek. Waarmee dit Mnozil Brass dus eigenlijk heel goed paste bij de ambities van het Oranjewoud Festival: weg met die hokjes, weg met die drempels.

Dit festival, de tiende editie alweer, gaat het hele pinksterweekend door. Het telt de nodige premières, nieuwe muziek dus, en ook de nodige intrigerende projecten met ‘locatiemuziek’, speciaal gemaakt voor de plek in kwestie.

Blijf op de hoogte via www.lc.nl

LEEWARDER COURANT

07 juni 2022, pag. 16

'Zoem....': een bloembed van luidsprekers in de 'Kas van Nas'. FOTO RENS HOOYENGA

Oranjewoud Festival kiest pad van 'locatiemuziek'

JACOB HAAGSMA

ORANJEWOUD Het Oranjewoud Festival drijft steeds meer op muziek op locatie. Dat het weer wel eens tegen kan zitten, dat is het risico.

Een zaterdagavond en een zondagmiddag in de regen. Zo beschouwd viel de schade nog wel mee, voor een vierdaags festival, en bleef er nog genoeg goed weer over voor de juiste festivalsfeer. Die trok aanzienlijk meer publiek dan de vorige editie van het Oranjewoud Festival, maar die was vorig jaar ook middenin de coronatijd – en raakte voor de helft verregend.

Voor veel bezoekers is die festivalsfeer eigenlijk al genoeg. Voor een festivalbandje moest je dit jaar voor het eerst betalen, maar voor die luttele 2,50 euro kon je, behalve borrelen en socialiseren, mooie optredens meepakken van acts als Amsterdam Klezmer Band, jazzsaxofoniste Kika Sprangers, jazzensemble Coal Harbour (met Willem Romers aan het roer, uit Leeuwarden en ook bij Sprangers achter de trommels), het Amsterdams Andalusisch Orkest of jonge, getalenteerde Oekraïense vluchtelingen.

Daaruit blijkt al dat het Oranjewoud Festival het oorspronkelijke uitgangspunt, kamermuziek, nu wel

losgelaten heeft. Niet dat zo iets nu taboe is, bleek uit niet de minste (of goedkoopste) namen: de pianozusjes Katia en Marielle Labèque, harpist Remy van Kesteren, pianiste Iris Hond.

Maar de kant die het festival op wil met 'locatiemuziek' is wel zo spannend. Wat Oerol al heel lang doet met locatietheater, dat wil artistiek leider Yoram Ish-Hurwitz hier met muziek. Het project *The Landscape That Is Us* van Strijbos en Van Rijswijk, ooit begonnen op Oerol, is daar een mooi voorbeeld van.

Dit duo maakte een ijle compositie, te beluisteren met koptelefoon en iPad, die je over het hele festivalterrein stuurde. De plek bepaalde het fragment dat je hoorde, dankzij gps-technologie. Dat leverde, zeker in combinatie met toepasselijk gesproken woord in sappig Vlaams accent, steeds een sterke plaatsgebonden sensatie op, een extra klanklaag over het toch al fraaie parklandschap. Nog mooier werd het toen bleek dat de meer fysieke 'geluidskunstwerken' van mensen als Marco Barotti en Marc van Vliet heel elegant in dit klankspel waren opgenomen.

Ook mooi, ook bijzonder: het 'bloemenbed' van 27 luidsprekers in een glazen kas van Mayke Nas, op een open plek diep in het bos. Die

luidsprekers brachten heel insectachtige geluiden voort, geïnspireerd door de 500 soorten die Nas aantroef in haar moestuin. Maar die klanken bleken allemaal afkomstig van minder courante speelwijzen van de fagot. Die luidsprekers, op 'steeltjes', konden om hun as draaien: een mooi theateraal gebaar dat een subtiel soort dreiging uitstraalde: gemuteerde wezens van ver buiten deze aarde, dat idee.

Nog meer theater viel te beleven bij *Bunker Paradiso*, een video-installatie annex voorstelling van David Hernández in de koude-oorlogsbunker die dit paradijselijke parklandschap ook nog eens blijkt te herbergen. Op confronterende wijze gaf Hernández, cellist en videokunstenaar, een inkijkje in de geesteswereld van een muzikant, eenzaam opgesloten wegens een ramp buiten. Bach en blikken kikkererwten bleken zijn redding, maar ook die raken ooit op.

Het streven om nieuwe muziek

een impuls te geven kwam het duidelijkst tot uiting in het project *Toonzetters*: twintig premières van jonge componisten in een strak geregisseerd programma van vijf kwartier. Primo, de componerende zoon van festivaloprichter Yoram Ish-Hurwitz, nam het initiatief tot dit project, waarin nog meer Fries talent rondwaarde: slagwerker Arjan Jongsma komt uit Drachten en de composities van Karmit Fadael uit Sneek en Jan-Peter de Graaff van Terschelling klonken ook al fraai.

Het bleken eigenlijk maar negentien nieuwe stukken te zijn, want er is altijd wel iemand die zijn deadline niet haalt. Gelukkig dus dat nadien het Noord Nederlands Orkest *Technicolour* op de lessenaars had staan, een nagelnieuw 'jazzvioolconcert' van Thomas Beijer met een glansrol voor violiste Julia Philippens, zij van 'crossover'-ensemble Fuse.

Zus Rosanne, ook violiste, heeft een vinger in de pap bij De Salon, sinds vorig jaar een hit bij het Oranjewoud Festival. Een doeltreffende combinatie van talkshow en concert, met gasten als Geert Mak en Judith Herzberg. Hier beleefde *Off The Carousel* zijn officiële première, het stuk dat Rembrandt Frerichs en zijn ensemble De Staalmeesters deze dagen aan het ontwikkelen waren in het Koethuis, even verderop.

Met koptelefoon en iPad via gps-technologie hele terrein over

LEEUWARDER COURANT
02 juni 2022, pag. 28

Nieuwe muziek, jonge componisten

Het Oranjewoud Festival heeft hart voor nieuwe muziek, met niet minder dan 28 premières. 20 daarvan zitten in programma-onderdeel *Toonzetters*. Nieuwe muziek is niet eng, is de boodschap.

JACOB HAAGSMA

Het project *Toonzetters* telt 20 nieuwe composities, van even zo vele jonge componisten – tussen 20 en 30 jaar oud. Primo Ish-Hurwitz (21), de bedenker van dit project, schreef zijn eigen bijdrage als laatste. Vandaar ook dat het *The Missing Piece* heet.

„Ik had een volgorde gemaakt van de stukken die er waren en ik keek naar wat het nog nodig had. Wat was de spanningsboog, moest het verstand zijn of juist feestelijk? Dus ik keek naar iets dat in die spanningsboog goed werkte. En het viel me op dat de meeste componisten kozen voor melodisch slagwerk: vibrafoon, marimba. Het leek mij juist leuk om de niet-melodische kant van het slagwerk naar voren te brengen.”

Vandaar dus een ritmisch, effectrijk stuk voor conga's, bongo's, bassdrum. Afgewikkeld binnen drie minuten, de lengte van een popliedje. Dat was een vereiste voor dit project. Plus dat het uit te voeren moest zijn voor de bezetting van het ensemble in kwestie: twee piano's, twee slagwerkers (onder wie Arjan Jongsma, uit Drachten) en elektronica.

Voor die bezetting (minus de elektronica dan) is er een historische precedent: de *Sonate voor piano en slagwerk* van Béla Bartók (1881-1945). En los daarvan: het is een veelzijdige combinatie. „Met de piano heb je superveel harmonische en melodische mogelijkheden. Je kunt er alle kanten mee op, het is eigenlijk een compact orkest. Alleen, het mist diversiteit in klankkleur. Met slagwerk kun je wat dat betreft juist alle kanten op.” En alles is slagwerk, tenslotte, Jan-Peter de Graaff, die van Terschelling komt, gebruikt zelfs een remschijf in zijn *Hammer und Tanz II*.

De Graaff is een van de Friese componisten in dit project, naast Karmit Fadael, uit Sneek, en Ish-Hurwitz zelf, die opgroeiende in Oranjewoud. Hij is de eerstgeboren zoon van Yoram Ish-Hurwitz, de artistiek leider van het Oranjewoud Festival waar *Toonzetters* zaterdag in première zal gaan.

Hij bedacht *Toonzetters* om de krachten van zijn generatie componisten te bundelen. Zelf raakte hij in de ban van het componeren toen hij, als elfjarige, het notatieprogramma Sibelius cadeau kreeg. De jaarlijkse compositiewedstrijd van het Neder-

Yoram Ish-Hurwitz en zoon Primo (in de boom). FOTO MERLJN DOOMERNIK

lands Blazersensemble zette hem verder aan het werk – „en dat geldt voor minstens de helft van deze componisten”. Toen embouchureproblemen hem het bespelen van de trompet onmogelijk maakten besloot hij zich daarop toe te leggen. Hij studeert nu compositie aan het conservatorium van Amsterdam en won ook al een prestigieuze internationale prijs: de Alba Rosa Viëtor Composition Competition.

Met *Toonzetters* wil Ish-Hurwitz de diversiteit van 'zijn' generatie laten zien. „Moderne muziek heeft een wat griezelig imago. Dissonant, atonaal, niet heel toegankelijk. We

proberen te bewijzen dat dat tegenwoordig veel minder het geval is. De tijd dat je naar je subsidie kon fluiten als je een majeur-akkoord gebruikte is allang voorbij. Het kan allemaal naast elkaar bestaan. Van heel experimenteel tot invloeden van romantiek, jazz, pop, van alles en nog wat.” En dan helpt die popliedjeslengte ook wel. „Als je iets niet leuk vindt, is er na drie minuten weer wat nieuws. Je zit nergens aan vast.”

Bovendien wordt de muziek 'geïlustreerd' met drie grote projectieschermen, waarop de componisten via bewegend beeld worden voorgesteld. Daartoe werden opnamen ge-

Krachten van jonge generatie componisten gebundeld

maakt in een groot huis in Diemen, vaker benut als filmlocatie. Elke componist in een eigen kamer, op eigen wijze uitgelicht. Als ode ook aan hun werkplek, die doorgaans thuis is.

„Die filmbeelden geven meer context”, zegt Ish-Hurwitz. „Wie zijn die

componisten die achter die muziek schuil gaan?” Het zijn in ieder geval allemaal levende componisten, niet vanzelfsprekend in de klassieke muziek. En jong, onder de dertig dus. De meesten komen uit zijn eigen netwerk. „Maar sommigen ontdekten ik pas toen ik met dit project bezig was.”

Er komt een behoorlijke tournee aan van meer dan tien optredens, langs de belangrijke festivals: daarvoor kwam het netwerk van vader Yoram goed van pas. Hopelijk komt er ook een album, maar daarvoor is de inbreng nodig van het publiek: de crowdfundingactie loopt nog.

Toonzetters past goed bij het Oranjewoud Festival

Yoram Ish-Hurwitz is „supertrots” op zijn zoon Primo, die met het *Toonzetters*-plan kwam omdat hij voor zijn conservatorium-opleiding een ondernemerschap-project moest verzinnen.

„Ik vond het zo'n leuk idee, dat ik dacht: ik ondersteun het vanuit het festival. Ik was wel een klankbord, maar hij heeft alle beslissingen genomen. En hij deed nooit concessies.” Zo stond Primo erop dat alle deelnemers fatsoenlijk betaald werden, zonder onderscheid tussen studenten en 'gediplomeerde' componisten. *Toonzetters* past goed in het streven van het Oranjewoud Festival om nieuwe muziek voor het voetlicht te brengen. Daar krijgt het apart subssi-

die voor van het Fonds Podiumkunsten. Zoals het Concerto in Technicolor, een 'jazzvooconcert' van Thomas Beijer voor het Noord Nederlands Orkest, met Julia Philippens als soliste.

Maar er zijn ook projecten die een nauwere binding hebben met de plek, met de idyllische omgeving van Oranjewoud. Mayke Nas, voormalig Componist des Vaderlands, maakte *Zizzoem!*, voor bijen, fagot en 'spea-kerbloembled'. Dat speelt zich af op een heel specifieke plek, de Kas van Nas. De Spaanse componist, cellist en videokunstenaar maakt *Bunker Paradiso* in de plaatselijke BB-bunker, een minder idyllische plek dus, en weeft muziek van Bach, Couperin

en Rameau door zijn verbeelding van isolement.

Het duo Stribos & Van Rijswijk maakt een soort interactieve compositie, *A Landscape That Is Us*, waarbij de bezoeker met een iPad door het landschap zwervt en zo als het ware zijn eigen muziekstuk samenstelt. Dat gebeurt met gps-technologie die per plek bepaalde fragmenten triggert. Op verzoek van het festival worden niet alleen natuurgeluiden geïntegreerd, maar ook geluidskunstwerken, zoals de 'tikkende spechten' van Marco Barotti.

Die was net als Jeroen Stribos en Rob van Rijswijk ook al eens op Oerol. Het locatietheater zoals dat op Oerol gestalte krijgt, is voor Yoram Ish-

Hurwitz dan ook een grote inspiratiebron. Maar dan voor muziek, want dat kan ook.

„Ik zeg niet dat wij de eersten zijn, zeker niet. Maar dat is wel minder ontwikkeld. Met het Oranjewoud Festival willen we daar een positieve bijdrage aan geven. We willen dit festival positioneren als een heel inspirerend laboratorium voor dit soort projecten.”

Het etiket 'klassiek kamermusiekfestival' past 'Oranjewoud' eigenlijk niet meer, wil hij maar zeggen. Daarnaast is er, wees niet bang, ook genoeg klassieke muziek naar oude snit te zien en te horen.

Zie oranjewoudfestival.nl.

Klassieke muziek zó aanbieden dat zij voor iedereen kan zijn

VAN DIEHARD TOT HAPSNAP

Van 3 tot en met 6 juni vindt de tiende editie van het Oranjewoud Festival plaats. Vanaf dag één was het de doelstelling om een breed publiek klassieke muziek te laten zien, horen en voelen. En dat alles in een historisch parklandschap. Aan het woord is pianist en festivaldirecteur YORAM ISH-HURWITZ.

Tekst: RUUD MEIJER

Foto's: MERLIJN DOOMERNIK, LUCAS KEMPER

Wat doe je als

je in het idyllische Friese Oranjewoud bent komen wonen en je wordt uitgedaagd om een bestaand festival aldaar te continueren? Wanneer je Yoram Ish-Hurwitz heet, neem je die handschoenen op. Het historische landschapspark dat tegen het dorp aanschurkt, is gewoonweg te mooi om géén festivallocatie te zijn. Niet dat Ish-Hurwitz zijn twijfels had, maar toch moest hij er wel even over nadenken. “Ik dacht: als ik dat ga doen, dan is het einde zoek. En dat was het ook.”

LAAGDREMPELIG KEUZEMODEL

Yoram Ish-Hurwitz is veel meer dan een festival-directeur alleen. Hij studeerde piano aan het Sweelinck Conservatorium en aan de prestigieuze Juilliard School in New York, om vervolgens opgenomen te worden in de solistenklas van de vermaarde pianopedagoog Karl-Heinz Kämmerling. Als uitvoerend musicus maakte hij indruk met de integrale uitvoeringen en opnames van twee monumentale cycli voor piano solo: *Années de Pélerinage* van Franz Liszt en *Iberia* van Isaac Albéniz. Zoals bij zoveel uitzonderlijke talenten zit muziek ook bij Ish-Hurwitz in het DNA. Zijn nichtje Noa Wildschut kan bogen op een internationale violisten-carrière en zoon Primo Ish-Hurwitz won recentelijk nog de eerste prijs op het Alba Rosa Viva! Festival met zijn compositie *Listen*.

Hoewel het Oranjewoud Festival, mede door de fantastische locatie, van meet af aan een succes was, realiseerde Ish-Hurwitz zich na twee jaar pas dat er nog een kloof gaapte tussen mensen die wel en niet waren opgegroeid met klassieke muziek. De programmering was toch nog een beetje te veel voor de *happy few*.

“Tot in de jaren vijftig was klassiek toch iets waarmee je je kon onderscheiden van het gewone volk. Maar met de komst van de popcultuur in de jaren zestig begon die elitaire positie ineens enorm tegen je te werken. Met dat inzicht probeerden we met onze programmering die ontstane kloof successievelijk te verkleinen. Klassieke muziek hoeft natuurlijk niet voor iedereen te zijn, maar je moet haar wel zo aanbieden dat zij voor iedereen zou kunnen zijn, dat er een laagdrempelig keuzemodel is.”

CALEIDOSCOPISCH TIJDSBEELD

Het keuzemodel van het Oranjewoud Festival bestaat uit vier opties: Comfort, Expedition, Play en De Proeftuin. Comfort is

Yoram Ish-Hurwitz

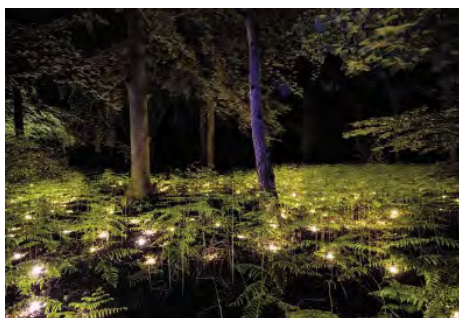
**Paspoort
YORAM ISH-
HURWITZ**

Geboren: 1968,
Amsterdam

Instrument:
piano

Opleiding:
Sweelinck Conser-
vatorium, Juilliard
School in New
York, solistenklas
Karl-Heinz
Kämmerling

Concerten/cd's:
cycli voor solo-
piano: *Années de
Pèlerinage* van
Franz Liszt en
Iberia van Isaac
Albéniz
Prijzen: tweede
Prijs Eduard
Flipse Piano-
concours (1988),
Jacques Vonk Prijs

de meest traditionele optie voor de concert-
ganger die specifiek op bepaalde namen
afkomt, met als extraatje dat de concerten
kunnen plaatsvinden in de schoonheid van
de natuur. Onder Comfort valt ook De
Salon, een sfeervolle tent met huiskamer-
allures waar de bezoeker op de zaterdag en
zondag kan genieten van een concert en
talkshow ineens. De Comfort-publiekstrek-
kers dit jaar zijn de pianospelende zusjes
Katia en Marielle Labèque, mezzosopraan
Cora Burggraaf en violiste Rosanne
Philippens, die tevens de bedenker is van
het Salon-concept.

Expedition belooft intense, onvergetelijke
ervaringen verspreid over heel Parkland-
schap Oranjewoud. Ish-Hurwitz zelf is heel
erg enthousiast over het project *Toonzetters*.
“Twintig jonge componisten kregen de
opdracht om een stuk van drie minuten te
componeren en dat heeft een even levendig
als caleidoscopisch tijdsbeeld van muziek
anno nu opgeleverd. Het resultaat daarvan
gaat bij ons in première.” Er is ook een late
expeditie, Nacht van Het Park, met een
middernachtconcert van sterccellist Jean-
Guihen Queyras.

ERVARINGEN OPDOEN

Wat betreft het onderdeel Play tipt
Ish-Hurwitz het concert *Intimate Thoughts*
door Iris Hond, omdat hij van mening is dat
zij als geen ander een brug heeft weten te
slaan tussen klassiek en het grote publiek.

De Proeftuin is het meest ongedwongen onderdeel van
het Oranjewoud Festival. Daar kun je picknicken in
het gras of liggend onder de bomen naar muziek
luisteren. In De Proeftuin is ook een plek te vinden
voor het publiek van de toekomst: de kinderen.

Ish-Hurwitz: “Mayke Nas heeft een stuk geschreven
voor insecten en ventilatoren, dat te horen is in een kas.
Leuk voor kinderen, maar ook voor volwassenen die
even out of the box naar muziek willen luisteren.”

Een tienjarig jubileum is ook een moment om terug te
blikken. Heeft een decennium Oranjewoud Festival de
kloof verkleind? Of is het voor de meeste mensen toch
gebleven bij een leuk weekendje uit in de natuur?

“Zo’n cultuuromslag gaat natuurlijk maar heel geleide-
lijk aan”, zegt Ish-Hurwitz. “Toen we begonnen, had
cultuur nog een slecht imago. Dat imago is in de loop
der jaren, niet alleen door ons, een stuk beter
geworden. Hoe de mensen klassiek ervaren en beleven,
verschilt nogal, ook bij onze bezoekers. Je hebt *diehards*
die geen concert willen missen, mensen die een beetje
hapsnap voor de sfeer komen en alle schakeringen
daartussenin. Als ik nog een tip mag geven, zou ik
willen zeggen: ga niet alleen naar wat je kent, durf ook
eens zomaar ergens binnen te stappen. Ga eens in die
kas naar binnen. Je hebt immers niks te verliezen.
Wanneer je het niks vindt, kun je weer weg. Maar wie
weet doe je daar een ervaring op die je nooit meer zult
vergeten.”

The background of the page features a series of concentric circles in a light beige or cream color, centered on a white background. The circles are of varying radii, creating a layered, tunnel-like effect that draws the eye towards the center.

Fotoverslag

Julia Philippens en het Noord Nederlands Orkest
o.l.v. Clark Rundell tijdens de première van *Technicolor*

Het Festival als Klaslokaal

HandsOn Djembé

Familievoorstelling

Bunker Paradiso

Bunker Paradiso

Zzzoom! van Mayke Nas

De Kas van Nas

[tik]

A Landscape That Is Us

Off The Carrousel

The Woodpeckers

Nacht van het Park

Middernachtconcert

Nacht van het Park

Nacht van het Park

Sitkovetsky Trio

Repetitie voor De Salon

Isobel Warmelink & Nikola Meeuwssen

Noord Nederlands Orkest

Eric Vloeimans & Jörg Brinkmann

Mnozil Brass

